

Ohjelma 30.3.2023

Taloustorstai

9.30 **Tervetuloa Taloustorstaihin!**

Mukana mm. ajankohtaista sivistystoimen taloudesta, Sanna Lehtonen

9.55 **Kevään kuntatalousohjelma ja uudet ennusteet 2024-2027**, Minna Punakallio

10.30 **Ilmasto- ja talousjohtamisen integraatio**, Anna Sahiluoma, Motiva

11.00 **Sote-pela-kustannusmuutoksia & Jakoavain**, Olli Riikonen ja Mikko Mehtonen

11.25 **Näkökulmia varhaiskasvatuksen maksuttomuuteen**, Jarkko Lahtinen

11.45 **VideoAwards 2022 -palkintojenjaon tallenne**

11.50 **Asiaa taloustavarasta -haastevideo**

11.55 **Näkemiin ja seuraava Taloustorstai!**

**KUNTA
LIITTO**

Mitä meillä kunnissa ja Kuntaliitossa on meneillään juuri nyt?

16.3.2023

Kunnista siirtymässä lähes 600 miljoonaa euroa lisää hyvinvointialueille

Kuntien sote-budjetit ylittyivät **+2,7 %** vuonna 2022 ja menokasvu oli **+7 %** edellisvuodesta.

Kunnista on siirtymässä 566 miljoonaa euroa enemmän menoja ja rahoitusta hyvinvointialueille kuin tähän asti on arvioitu. Laskelma perustuu valtiovarainministeriön 3.3. julkaisemiin [tilinpäätösarvioihin](#) vuoden 2022 sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen menoista.

Muutos johtuu siitä, että kuntien toteutuneet sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen menot olivat viime vuonna 2,7 prosenttia suuremmat kuin se, mitä kunnat ennakoivat vuoden 2022 talousarvioissaan. Menot kasvoivat vuodesta 2021 vuoteen 2022 peräti 7,0 prosenttia eli yli 1 400 miljoonaa euroa.

Uusi laskelma samaa suuruusluokkaa Kuntaliiton lokakuun arvion kanssa

14.10.2022

Kuntien valtionosuuksiin odotettavissa lisäleikkaus vuodesta 2024 alkaen

Kysyimme lokakuussa kaikkien yli 20 000 asukkaan kaupunkien ja kuntien ennusteita kuluvan vuoden 2022 sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannuksista. Kyselyyn vastasi 52 Suomen 60 suurimmasta kaupungista ja kunnasta. Koronatuett ohjeistettiin ottamaan huomioon nettokuluja arvioitaessa koko vuoden osalta.

Vastausten mukaan hyvinvointialueille 1.1.2023 siirtyvät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kulut ovat kaupunkien ja kuntien arvion mukaan ylittymässä noin kolme prosenttia kuntien tämän vuoden talousarvioista. Tämä tarkoittaisi, että siirtyvien tehtävien kulut voivat kasvaa jopa yli seitsemän prosenttia vuoden 2021 tilinpäätöksistä.

– Yli seitsemän prosentin vuotuinen kasvu sote-kuluissa on suuri. Kuntien kannalta myönteistä kuitenkin on, että kasvavat verotulot kattavat suurelta osin siirtyvien sote-kulujen kasvun, kertoo kuntatalousasioiden johtaja **Sanna Lehtonen**.

– Keväällä päätetty 12,64 prosenttiyksikön leikkaus kunnallisveroprosentteihin tuottaa aiempia arvioita suuremman euromäärän, samoin kuin kunnilta yhteisöverosta siirtyvä kolmannes. Arviot vuodesta 2022 toki tarkentuvat vielä, toteaa asiantuntija **Benjamin Strandberg**.

Siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kulujen kasvu vuonna 2022 tarkoittaa sitä, että kuntien rahoitusta tullaan siirtämään hyvinvointialueille ennakoitua enemmän.

Kuntaliiton kokoelma kevään 2023 vaalijulkaisuista löytyy verkosta

KUNTA LIITTO Kommunförbundet

Kuntatalousasiat kevään 2023 (vaali)julkaisuissa
Versio 14.3.2023

Nostoja poimittu kuntatalouden teemoista, mm.

- Kuntien verotulot (kunnallisvero, yhteisvero, kiinteistövero, kaivosvero, uudet veromuodot)
- Valtionrahoitus (valtionavut+valtionosuudet ja valtionavustukset, muu valtionrahoitus kunnille)
- Maksutuotot (varhaiskasvatus, rakennettu ympäristö)
- Lainanotto, velkaantuminen
- Kuntarakenteen talouden näkökulmasta (arviointimenettely, yhdistymisen tuki)
- Tuottavuus, tulokseellisuus, tehokkuus
- Hankinnat, in-house-yhtiöt

Sisältö (1/2)

- Julkisen talouden ohjauksen kehittäminen (11/22)
- Virkamiespuheenvuoro (12/22)
- Meno- ja rakennekartoitus (3/23)
- Verokartoitus (3/23)
- OKM Virkanäkemykset (2/23)
- TEM Virkamiespuheenvuoro (12/22)
- STM Virkapuheenvuoro (2/23)
- ...

Sisältö (2/2)

Muut ministeriöt

- Sisäministeriö
- Maa- ja metsätalousministeriö
- Ympäristöministeriö

Puolueet

- Kokoomus
- SDP
- Perussuomalaiset
- Keskuusta
- Vasemmistoliitto
- Vihreät
- NiP
- KD
- Liike Nyt
- Liberaalipuolue

Muut valtion toimijat

- Verohallinto
- Tilastokeskus
- Valtokonttori
- VTV
- Opetushallitus
- THL
- Suomen Posti

Tutkimuslaitokset

- VATT
- ETLA
- Pellonvoima tutkimus
- Labore

Muut

- Veronmaksajat
- EK
- Akava
- Keskeiskaupparet
- OAJ
- Suomen yrittäjät
- SAK
- STTK
- Soste

Pääekonomistin palsta

Tervetuloa Kuntaliiton pääekonomisti Minna Punakallion palstalle! Tällä sivustolla käsittelemme ajankohtaisia talouteen liittyviä asioita. Mukana on myös keskeisiä diaesityksiä ja luentomateriaaleja.

Tälle sivulle on koottu uusimmat blogini. Kaikki blogini löytyvät [tämän linkin takaa](#).

Voit seurata minua Twitterissä [@MinnaPunakallio](#).

Tuoreimmat blogit

Julkisessa taloudessa pitää etsiä aitoja säästöjä – ei osaoptimoida

10.3.2023 Valtiovarainministeriön julkisen sektorin menojen ja tulojen kartoitus on mukkea paketti tietoa julkisen sektorin varojen käyttökohteista, veroista sekä vaihtoehtoista, joilla voidaan vahvistaa julkista sektoria ja pienentää julkisen sektorin velkaantumista tulevaisuudessa. Mitä työkaluja raportti tarjoaa ja mitä huomioitavaa vielä jää? [Lue lisää](#)

Poikkeuksellinen vuosi – odotetut tilinpäätösarvot 2022

22.2.2023 Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvot julkaistiin 9:2. Mitkä tekijät vaikuttivat tunnuslukuihin ja mitä kulukehityksestä tiedetään nyt? [Lue lisää](#)

Diaesitykset ja luentomateriaalit:

↓ [Ajankohtaiset ennusteet kuntien talousvalmisteluun](#)

Minna Punakallio 24.3.2023

↓ [TE-uudistus: vastuut kuntayhtymän ja isäntäkunnan näkökulmasta](#)

Sanna Lehtonen 15.3.2023

↓ [Kuntatalousnostoja kevään vaalijulkaisuissa](#)

KL kuntataloustiimi 15.3.2023

↓ [Esitysmateriaali kuntatalouden näkymistä 14.3.2023](#)

Minna Punakallio 14.3.2023

↓ [Havaintoja FIT kirjoitussarjasta: julkisen talouden sopeutuskeinot](#)

Minna Punakallio 3.3.2023

↓ [Kansantalouden ja julkisen talouden keskeiset ennusteet 2023-2024](#)

Minna Punakallio 20.12.2022

↓ [Kalvoja kansantalouden kehityksestä](#)

Minna Punakallio 21.12.2022

↓ [Sosiaalivakuutusmaksut 2021-2023 ja ennusteet](#)

Minna Punakallio 8.12.2022

↓ [Esitelmä kuntatalouden tilasta ja näkymistä syksyllä 2022](#)

TE-palvelut 2024

@TEpalvelut2024

◆ Eduskunta on juuri hyväksynyt lakiesityksen #TEpalvelut2024-
uudistuksesta.

◆ Lait vahvistetaan maaliskuun loppupuolella.

Tutustu hyväksytyyn esitykseen 📌

eduskunta.fi/FI/vaski/Halli...

#tepalvelut #kunnat #työllisyys #TE2024

2.45 ip. · 1. maalisk. 2023 · 8 684 Näyttöä

43 uudelleentwiittausta 15 Twiitin lainaukset 47 tykkäystä

KUNTA
LIITTO

Laki ja
hallinto

Kehittäminen ja
digitaalisaatio

Talous ja
elinvoima

Hyvinvointi ja
sivistys

Yhdyskunnat ja
ympäristö

Yhteistyö ja
yhdyspinnat

» KOTIKUVA » BLOGI » 2023 » TE-UUDISTUS JA RAHOITUS: MITEN LISÄKULUT KORVATAAN KUNNILLE?

Blogisarja: TE-uudistuksen raha-asiat, osa 1

TE-uudistus ja rahoitus: Miten lisäkulut korvataan kunnille?

Työ- ja elinkeinopalveluiden uudistus muuttaa kuntataloutta ja nostaa TE-kokonaisuuden merkittäväksi palvelukokonaisuudeksi, joka vastaa osuudellaan kuntien käyttökuluista peräti reilua 10 prosenttia. Kyseessä on kunnille uusi valtionosuustehtävä, joten lisäkuluihin myönnetään täysimääräinen valtionrahoitus:

Jaetaan kokonaisuus selvyiden vuoksi ensin kahteen osaan:

1. valtiolta kunnille siirtyviin palveluihin,
2. kaarviin etuuskuuluihin.

Negatiiviset valtionosuudet

Kunta	Asukasluku 31.12.2021	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus yhteensä	Valtionosuudet yhteensä	Kotikunta- korvaukset, netto	Valtionosuus ja kotikuntakorvaukset yhteensä
Miinussaldot yhteensä		-72 573 596	-7 034 246		-9 479 035
Eurajoki	9 334	-4 933 689	-3 977 919	-126 111	-4 104 030
Harjavalta	6 785	-1 884 165	-1 156 249	-85 354	-1 241 603
Kaskinen	1 289	-1 153 399	-1 051 043	-212 540	-1 263 583
Kustavi	971	-315 443	-357 824	-169 556	-527 380
Pertunmaa	1 644	-384 729	-347 214	-45 988	-393 202
Tuusniemi	2 420	-899 370	-143 997	734 743	590 746
Kaavi	2 778	22 982	45 409	-886 511	-841 101
Hanko	7 979	-815 009	91 468	-68 670	22 798
Kemi	19 982	-3 304 452	465 224	-264 890	200 334
Mänttä-Vilppula	9 563	-114 831	553 343	181 380	734 723
Vimpeli	2 756	1 986 657	1 775 609	-2 673 408	-897 800
Inkoo	5 353	2 717 069	2 327 136	-2 537 472	-210 336
Tampere	244 223	-58 768 509	55 842 940	-10 965 566	44 877 374

Sote-uudistuksen tasausmekanismit muuttavat merkittävästi kunnan valtionosuutta

Vuoden 2023 alusta alkaen sosiaali- ja terveys- sekä pelastustoimi siirtyivät kunnilta hyvinvointialueiden järjestettäväksi. Uudistuksessa kunnilta siirretään yhtä paljon vero- tuloja ja valtionosuuksia valtiolle kuin siirtyvien tehtävien kustannuksia siirtyy. Lopullinen siirtolaskenta tehdään vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöstietoihin perustuen syksyllä 2023.

Uudistus muutti merkittävästi kuntien tulorakennetta. Kuntien valtionosuuksista leikattiin soteen liittyvät osat, noin kaksi kolmasosaa kuntien valtionosuusrahoituksesta koko maan tasolla. Yksittäisen kunnan leikkausosuus vaihtelee. Hallinnollisesti muutokset kohdistuivat valtiovarainministeriön hallinnoimaan peruspalvelujen valtionosuuteen. Rakenteellisesti muutoksia on tehty sekä kustannuserojen tasauksen että tulopohjan tasauksen laskentaperusteisiin.

Uudistuksen taloudellisia vaikutuksia yksittäiseen kuntaan rajataan ja tasataan viidellä tasausmekanismilla. Tasausmekanismit toteutetaan kuntien valtionosuusjärjestelmän laskentaperusteita muuttamalla. Tasausmekanismit jäävät toistaiseksi pysyvästi vaikuttamaan kuntien valtionosuuteen vuodesta 2024 alkaen.

Tasausmekanismeja on viisi:

1. Muutosrajoitin
2. Järjestelmämuutoksen tasaus
3. Siirtymäaika
4. Tulopohjan tasauksen tasausrajojen muutos
5. Kiinteistöveron sisällyttäminen tulopohjan tasaukseen

Tasausmekanismien suuri painoarvo on johtanut negatiivisiin valtionosuuksiin

Sote-uudistuksessa noin 26 miljardia euroa bruttomenoja siirtyi kunnilta hyvinvointialueille. Tuloja kunnista siirtyy valtiolle hyvinvointialueiden rahoitusta varten yli 22 miljardia euroa. Uudistuksen mittaluokka on euromääräisesti arvioituna valtava.

Suuri uudistus edellytti suuria tasauseriä. Vaikka koko maan tasolla vaikutus kuntiin on kustannusneutraali, yksittäiselle kunnalle sote-uudistukseen liittyvät tasauserät voivat olla euromääräisesti tärkeimmässä roolissa valtionosuuksien tason kannalta.

**Vuoden 2024
talousarvion
valmistelu alkaa!**

Kuntatalousohjelma vuosille 2024–2027
Kevät 2023

Kunta-asiat

Valtiovarainministeriön julkaisu – 2023:23

23.3.

	BT	BU	BV	
	alustava arvio		alustava arvio	
	37,4			4,3
	991 590			37 500
VM vos	ml. TE-palveluiden kuntasiirt	ml. työttömyysetuuksien kompens.	Verokompensatio	V
	3 640 000	663 126	264 384	901 500
	3 930	204	84	552
	11 013	984	552	2 577
	8 556	737	296	1 465
	3 772	479	158	865
	3 286	355	120	689
	9 695	1 752	1 250	2 906
	2 276	129	34	315
	3 498	228	57	413
	423 399	40 343	12 678	32 544
	6 199	1 014	419	2 171
	4 207	810	218	1 854

HUOM! KTO:n painelaskelman välilehdellä
"4. Valtionosuudet" yllättäen löytyykin
uudet TE-uudistuksen rahoituslaskelmat

**Myös vuoden 2024
kuntien talousarvio-
valmistelu aloitetaan
vajavaisin tiedoin.**

Kuntien vuoden 2024 talousarviovalmistelu käynnistyy VM päivittää laskelmiaan huhtikuussa

Laskelmien julkaisuajankohdat vuonna 2023

Kuntatalousohjelma

Kevään
kuntatalousohjelma
painelaskelmineen
23.3. ✓

Syksyn
kuntatalousohjelma
syys-/lokakuussa

Sote- ja vos-laskelmat

6.4. mennessä
(huomioidaan väestörakennetilasto)

Elokuussa
(KKTTP ja verotiedot)

Lokakuussa
(TAE)

Marraskuussa
(lopullinen siirtolaskelma valmis)

Tärkeät tiedonkeruut

Ennakkokysely
nettokustannuksista ✓
(9.1.-7.2.)

KKNR
15.4. mennessä

KKTTP
31.5. mennessä

VM:n kuntalaskelmien sijainti toistaiseksi

The screenshot shows the website of the Finnish Ministry of Finance (Valtiovarainministeriö / Finansministeriet). The page is titled "Hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat" (Municipal Budgets for Well-being Areas) and is dated "Vuosi 2023". The breadcrumb trail indicates the path: VALTIOVARAINMINISTERIÖ / FI / VASTUUALUEET / HYVINVOINTIALUEET / HYVINVOINTIALUEIDEN TALOUS / HYVINVOINTIALUEIDEN RAHOITUS / RAHOITUSLASKELMAT. The main content is organized into sections: "Vuoden 2023 päivitetty rahoituslaskelma ja kertakorvausarvio" (Updated 2023 budget and one-time compensation estimate), "Vuoden 2023 maksatuspäätösten mukaiset laskelmat" (Budgets according to 2023 payment decisions), and "Rahoituksen painelaskelma" (Budget pressure budget). Each section contains links to specific documents, such as "Hyvinvointialueiden rahoituksen muodostuminen vuodelle 2023 ja aluekohtainen kertakorvausarvio" and "Laskelma hyvinvointialueiden siirtymätasauksesta siirtymäkaudelle 2023–2029 osaksi kertakorvausarviota". A left-hand navigation menu lists various topics, with "Rahoituslaskelmat" currently selected.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hae

Etusivu Vastuualueet + Ajankohtaista Hankkeet ja säädösvalmistelu Julkaisut Ministeriö Yhteystiedot

VALTIOVARAINMINISTERIÖ / FI / VASTUUALUEET / HYVINVOINTIALUEET / HYVINVOINTIALUEIDEN TALOUS / HYVINVOINTIALUEIDEN RAHOITUS / RAHOITUSLASKELMAT

Hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat

Vuosi 2023

Vuoden 2023 päivitetty rahoituslaskelma ja kertakorvausarvio

- [Hyvinvointialueiden rahoituksen muodostuminen vuodelle 2023 ja aluekohtainen kertakorvausarvio](#) (excel-tiedosto), 3.3.2023
- [Laskelma hyvinvointialueiden siirtymätasauksesta siirtymäkaudelle 2023–2029 osaksi kertakorvausarviota](#) (excel-tiedosto), 3.3.2023
- [Ennakkokyselyn tulokset: Arvio vuoden 2022 sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen kustannuksista](#) (excel-tiedosto), 3.3.2023

Vuoden 2023 maksatuspäätösten mukaiset laskelmat

- [Hyvinvointialueiden rahoituksen muodostuminen vuodelle 2023](#) (excel-tiedosto), 20.1.2023
- [Hyvinvointialueiden rahoitus: siirtyvät kustannukset ja aluekohtaisen siirtymätasauksen määräytyminen](#) (excel-tiedosto), 20.1.2023
- [Laskelma hyvinvointialueiden siirtymätasauksesta siirtymäkaudelle 2023–2029](#) (excel-tiedosto), 20.1.2023

Rahoituksen painelaskelma

- [Hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma vuosille 2024–2030](#)

Hyvinvointialueiden tehtävät ja toiminta

Hyvinvointialueiden talous

Hyvinvointialueiden rahoitus

Rahoituslaskelmat

Lisärahoitus

Talousarvio ja -suunnitelma

Investoinnit

Talousraportointi

Kuntaliiton jakoavain päivitetty!

🔍FISVENAjankohtaistaPalvelummeTavoitteemmeKuntaliitto

Laki ja hallintoKehittäminen ja digitalisaatioTalous ja elinvoimaHyvinvointi ja sivistysYhdyskunnat ja ympäristöYhteistyö ja yhdyspinnat

> Etusivu > Elinvoima ja talous > Valtionosuudet > Valtionosuuslaskelmat

På svenska

Valtionosuuslaskelmat

Valtionosuusrahoitus on kunnalle yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan kunta itse päättää valtionosuusrahoituksensa tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä.

Kommun- förbundet

Ajankohtaista talousraportoinnista

- **Kuulemistilaisuus taloustietojen raportointiin v. 2024 sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista to 27.4.2023 klo 13.00 – 15.00**
- Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösraportoinnit ovat käynnissä 15.4. saakka
- Mm. palveluluokkakohtaiset raportoinnit avautuvat 1.4., ilmoitettava viimeistään 31.5.
- Olettehan yhteydessä osoitteeseen kuntadata@valtiokonttori.fi välittömästi, jos raportoinnissa ilmenee ongelmia.
- Valtiokonttori ja valtiovarainministeriö järjestävät tiistaina 11.4. klo 10 alkaen AURA tutuksi: Kuntien ja kuntayhtymien palveluluokkakohtaiset tilinpäätöstiedot (KKTPP) -webinaarin. Webinaarissa jaetaan tietoa KKTPP-raportoinnin käytännön asioista, jotta raportointi sujuisi mahdollisimman jouhevasti. Lisätietoa webinaarista löytyy Valtiokonttorin verkkosivuilla olevasta tapahtumakalenterista.

Tilannekuva valmistuvasta kunnallis- ja yhteisöverotuksesta 2022

Benjamin Strandberg

Valmistuva kunnallisverotus 2022

-tilannekuva maaliskuun lopussa

- Verotus 2022 valmistuu 7 kk päästä, eli lokakuun lopussa 2023.
 - Verohallinto julkaisee kuntakohtaisia ennakkotietoja valmistuvasta verotuksesta kesäkuusta alkaen.
 - Ennen kyseisiä ennakkotietoja arvio maksettavasta kunnallis- ja myös yhteisöverosta ovat vielä arvioita.
- Kunnallisveron 2022 osalta tämän hetken arvio perustuu viime vuoden ansiotulojen kehitykseen.
 - Tuloreksiterin tuottamat tiedot palkkatulojen, eläketulojen, työttömyysturvaetuuksien sekä muiden sosiaaliturvaetuuksien kehityksistä viime vuoden vastaavaan tulorekisteritietoon on nyt käytössä ja käytetään tulevassa huhtikuun veroennusteessa.
 - Helmikuun veroennusteessa käytettiin vastaavia tulorekisteritietoja palkkatulojen, eläketulojen ja työttömyysturvaetuuksien kehityksestä 2021-2022. Tilastotietokantaan tehdään päivityksiä kuukausikohtaiseen tilastotietoon jälkikäteen.

Tilastot ja tilastotietokanta

[Verotulojen kehitys](#) [Henkilöasiakkaiden tuloverotilastoja](#) [Yhteisöasiakkaiden tuloverotilastoja](#) [Tilastoja verovelosta ja maksuvaikeuksista](#) [Kiinteistöverotilastoja](#) [Ennakkotietoa kiinteistöverotuksesta 2023](#)

Verohallinnon tilastoja: Ennakkotietoa kiinteistöverotuksesta 2023

Verohallinnon ennakkotietojen perusteella kiinteistöveroja kerätään tänä vuonna kunnille 2 246 miljoonaa euroa.

Kiinteistöveron tuotto nousee noin 170 miljoonaa (+8,2 %) suuremmaksi kuin viime vuonna. Reipas kasvu johtuu rakennuskustannusindeksin nousun aiheuttamasta rakennusten jälleenhankinta-arvojen korotuksesta 9,4 prosentilla. Rakennuskustannusindeksin nousu on suurempi kuin koskaan aiemmin kiinteistöverotuksen historian aikana. Kiinteistöveron kasvuvauhti ei kuitenkaan yllä ennätystasolle, koska siihen vaikuttavat rakennusten jälleenhankinta-arvojen lisäksi muutokset myös esimerkiksi maapohjien verotusarvoissa sekä kiinteistöveroprosenteissa. Kiinteistöveron määrä on kasvanut vuotta 2023 nopeammin viimeksi vuonna 2014.

Tänään julkaistut tilastot perustuvat kiinteistötietoihin, joiden pohjalta Verohallinto määrää kiinteistöverot vuodelle 2023. Kiinteistöverotus valmistuu lokakuun lopussa, jonka jälkeen julkaistaan lopulliset tilastot kiinteistöveroista. Lopulliset tilastot voivat poiketa näistä ennakkotilastoista. Viime vuosina keho maan

**Palkkasumman positiivinen kehitys 2022
on vahvasti painottunut alemmille
tulokymmenyksille.**

**Maksettavan kunnallisveron arvio on
kunnallisverotuksen vähennysten
johdosta näin ollen epävarmaa.
Jopa koko maan tasolla.**

Tulorekisterin mukaiset palkkatulot tulokymmenyksittäin

Koko maan muutokset 2021-2022, prosenttia

Eurot

Tulokymmenys	Muutos, %
1. tulokymmenys	21,5 %
2. tulokymmenys	18,9 %
3. tulokymmenys	23,2 %
4. tulokymmenys	21,4, %
5. tulokymmenys	16,4 %
6. tulokymmenys	8,1 %
7. tulokymmenys	5,9 %
8. tulokymmenys	5,3 %
9. tulokymmenys	4,9 %
10. tulokymmenys	4,8 %
Yhteensä	6,5 %

Lukumäärät

Tulokymmenys	Muutos, %
1. tulokymmenys	18,8 %
2. tulokymmenys	11,6 %
3. tulokymmenys	14,1 %
4. tulokymmenys	12,1 %
5. tulokymmenys	9,3 %
6. tulokymmenys	3,3 %
7. tulokymmenys	1,7 %
8. tulokymmenys	1,3 %
9. tulokymmenys	1,0 %
10. tulokymmenys	0,7 %
Yhteensä	4,1 %

Kunnallisverotuksessa tehtävien vähennysten määrä on riippuvainen veronmaksajan tulotasosta.

Vähennykset painottuvat vahvasti alemmille tulotasoille.

Perus- ja työtulovähennyksen painot tulokymmenyksittäin

Koko maa, verovuosien 2014-2021 keskiarvot, prosenttia

Perusvähennys

Tulokymmenys	Prosenttia
1. tulokymmenys	6,5 %
2. tulokymmenys	23,7 %
3. tulokymmenys	32,0 %
4. tulokymmenys	23,0 %
5. tulokymmenys	10,0 %
6. tulokymmenys	2,8 %
7. tulokymmenys	0,7 %
8. tulokymmenys	0,4 %
9. tulokymmenys	0,3 %
10. tulokymmenys	0,4 %

Työtulovähennys

Tulokymmenys	Prosenttia
1. tulokymmenys	0 %
2. tulokymmenys	2,6 %
3. tulokymmenys	8,6 %
4. tulokymmenys	15,6 %
5. tulokymmenys	22,5 %
6. tulokymmenys	27,5 %
7. tulokymmenys	18,1 %
8. tulokymmenys	3,8 %
9. tulokymmenys	0,8 %
10. tulokymmenys	0,6 %

Yhteisöveron osalta verovuoden 2022 arviot ovat myös vielä karkealla tasolla. Huomattavasti luotettavammat tiedot saadaan kun Verohallinto julkaisee ensimmäiset ennakkotiedot verotuksesta 2022 kesästä alkaen.

Tulevan huhtikuun veroennustekehikon huomioidut asiat (viikko 15)

- Kevään Kuntatalousohjelman verotulojen kehitysarviot (VM 23.3.)
- Maaliskuun verontilitykset (VH 23.3.)
- Kiinteistöverotuksen 2023 [ennakkotiedot](#) (24.3.). Reipasta kasvua johtuen rakennuskustannusindeksin nousun aiheuttamasta rakennusten jälleenhankinta-arvojen korotuksesta.
- Kuntakohtaiset väestötiedot vuodelta 2022 (31.3.) ja siitä johdetut väestöennusteet.

Lisätiedot

Benjamin Strandberg

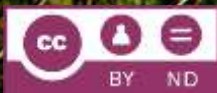
Asiantuntija

Elinvoima ja talous -yksikkö

Kuntaliitto

+358 9 771 2082, +358 50 594 0603,

Benjamin.Strandberg@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi

Ajankohtaista sivistustoimen talousasioista

Taloustorstai 30.3.2023

LAKI →

Sotaa paenneilla ukrainalaisilla mahdollisuus hakea kotikuntaoikeutta maaliskuussa - tulevia pakolaismääriä voi vain arvailla

Kirsi Riipinen

8.12.2022 klo 15:23

Ukrainalaiset lapset ovat saaneet opetusta myös Laitilassa. Kuva: Suvi Kesäläinen

Rahoitus vuoden 2023 osalta

- Varhaiskasvatuksen järjestämisen osalta on rahoitus turvattu myös vuoden 2023 osalta (Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituslain muutos)
 - Erityisavustus varhaiskasvatuksen järjestämiseksi tilapäistä suojelua hakevien tai saavien, kansainvälistä suojelua hakevien taikka paperittomien vailla kotikuntaa olevien lastenosalta
 - Lakimuutos on tullut voimaan 1.1.2023 alkaen - [HE 159/2022 vp](#)
 - Valtion talousarviossa varattu rahaa 60M€ - avustus tulee hakuun vasta syksyllä
- Lapsen saadessa kotikunnan
 - Varhaiskasvatus järjestetään varhaiskasvatuslain 6 §:n mukaisesti: *Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta lapselle, jonka kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on*
 - Palvelun järjestämisen osalta rahoitus siirtyy peruspalvelujen valtionosuuden kautta rahoitettavaksi toiminnaksi eikä sen osalta enää voi saada yllä mainittua erityisavustusta
 - Jos lapsi saa kotikunnan kesken vuotta 2023 → ensimmäisen kerran tilastoinnissa vuoden vaihteessa 2023/2024, jonka mukaan määräytyy valtionosuus vuodelle 2025.

Tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten kotikuntaoikeuden vaikutukset sivistystoimen palveluihin

- Suomeen saapunut yli 50 000 ukrainalaista
- Suomi on myöntänyt kaikille Ukrainasta paenneille henkilöille oleskeluluvan tilapäisen suojelun perusteella.
- Suomessa myönnettävät oleskeluluvat ovat voimassa koko sen ajan, kuin tilapäinen suojele Euroopan unionissa jatkuu.
- Pääsääntöisesti tilapäistä suojelua saavat henkilöt voivat saada kotikunnan vuoden yhtäjaksoisen asumisen jälkeen eli käytännössä 4.3.2023 alkaen.
- Kotikuntaa ei myönnetä automaattisesti ns. viranpuolesta, vaan kotikuntaa tulee erikseen hakea.
- Kotikunnan saamisella on useita vaikutuksia tilapäistä suojelua saavien oikeuksiin ja velvollisuuksiin.
- Kunnan järjestämisvelvollisuuden osalta kotikunnan saamisen vaikutukset keskittyvät kotoutumis- ja sivistyspalveluihin.

Vaikutukset sivistyspalveluihin

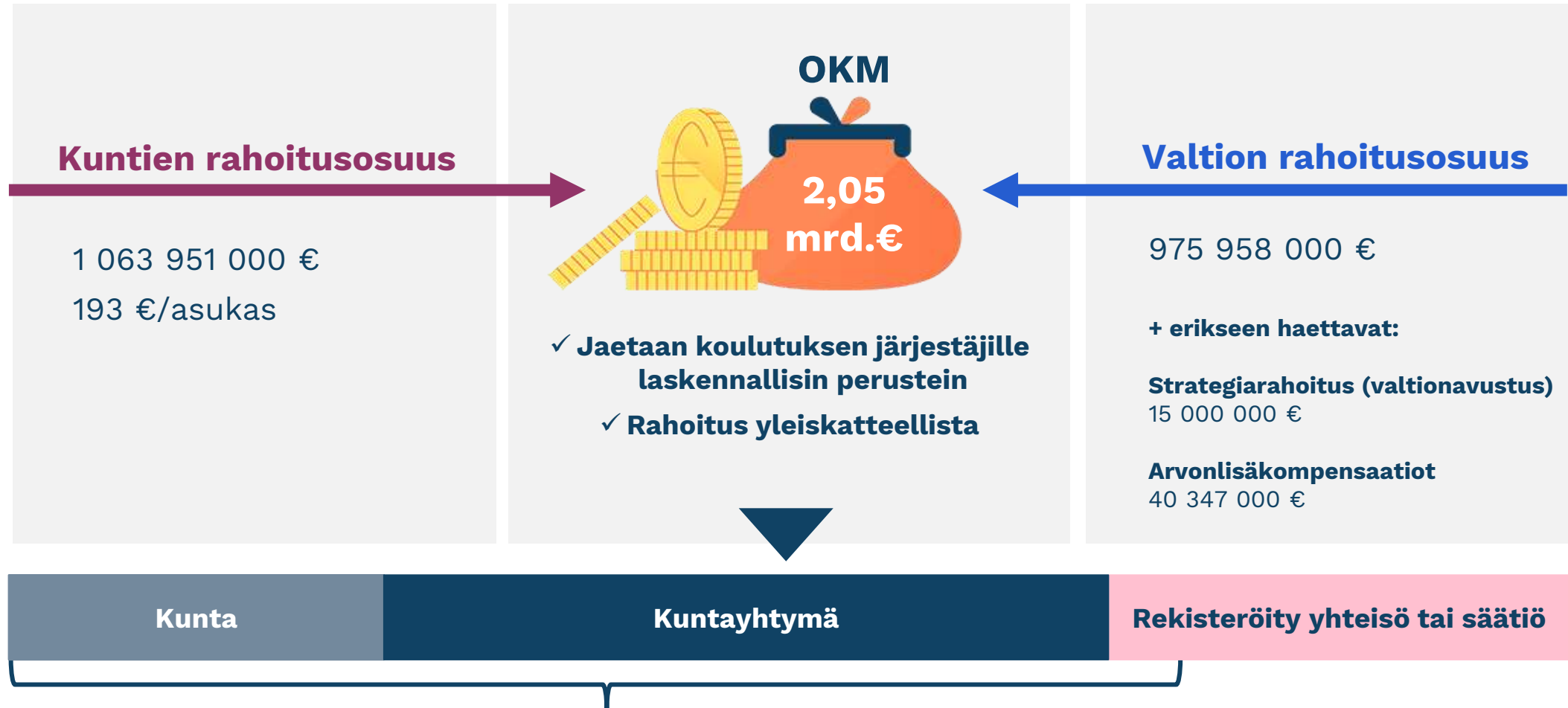
- Kunnalla on velvollisuus järjestää varhaiskasvatusta, esi- ja perusopetusta. Kunta voi järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta, josta siirrytään joko esi- tai perusopetukseen. Kotikunnan saamisen myötä lapsella on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen.
- Esiopetusikäisellä lapsella on velvollisuus osallistua perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Kunnan tulee ottaa huomioon esiopetusta järjestettäessä, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää varhaiskasvatuspalveluita.
- Oppivelvollisuusikäisellä lapsella ja nuorella on kotikunnan saamisen myötä oppivelvollisuuslain mukainen oppivelvollisuus (1214/2020).
- Jos oppivelvollisuusikäinen nuori on suorittanut perusopetuksen, mutta häneltä puuttuu riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sen jälkeiseen koulutukseen, voi oppivelvollisuutta suorittaa aikuisten perusopetuksessa tai vapaan sivistystyön koulutuksessa, jossa noudatetaan aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita.

**Jokainen kunta
rahoittaa toisen
asteen koulutusta
ts. ammatillista ja
lukiokoulutusta
vähintään **287 euroa**
asukasta kohden
joka vuosi!**

Ammatillisen koulutuksen rahoitus 2023

(lähde TA 21.12.2022)

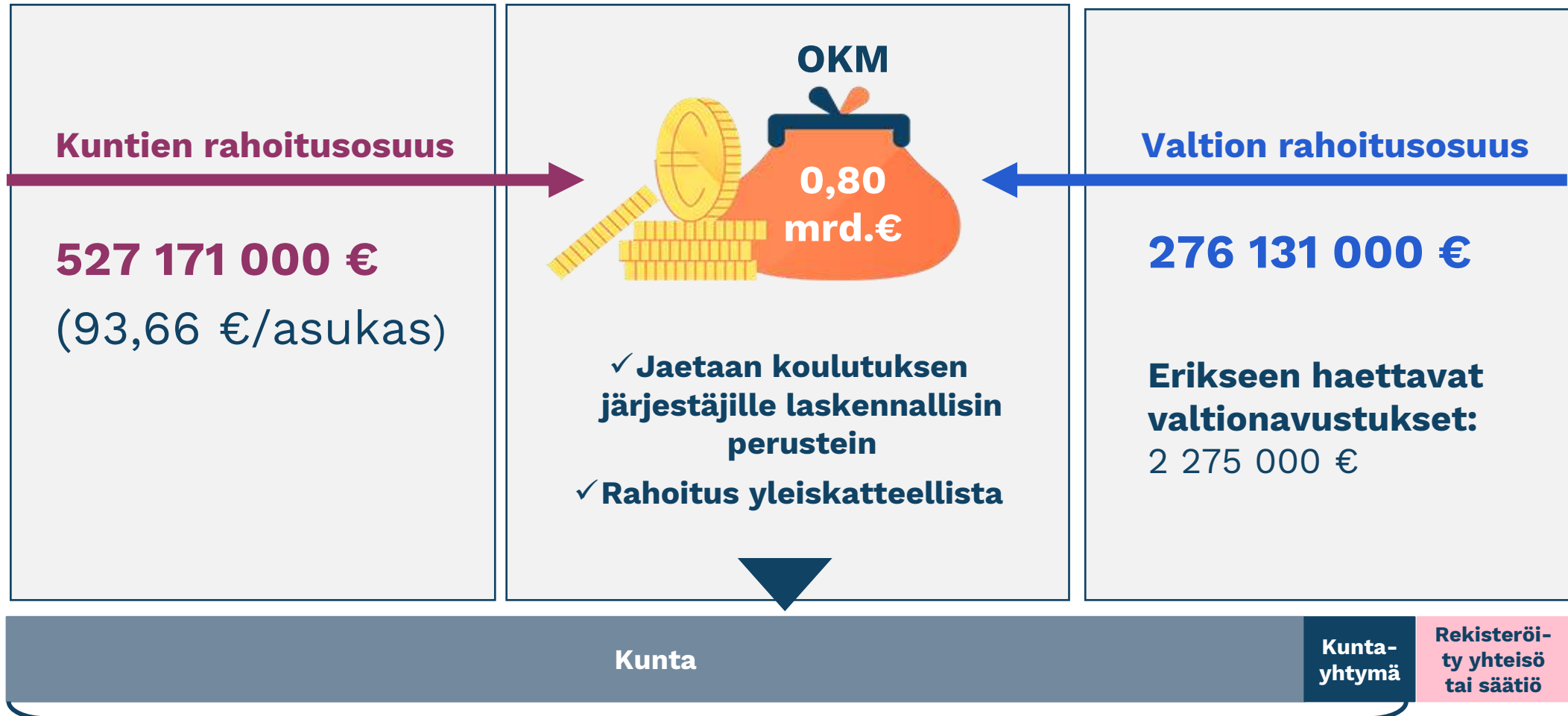

Kunnat-, kuntayhtymät ja kuntaomisteiset osakeyhtiöt noin 80 %

Lukiokoulutuksen rahoitus 2023^{*}

(Lähde: Valtion TA 21.12.2022)

^{*}) Huom! Kuvassa vain rahoitusjärjestelmässä oleva rahoitus ilman kuntien lisärahoitusta.

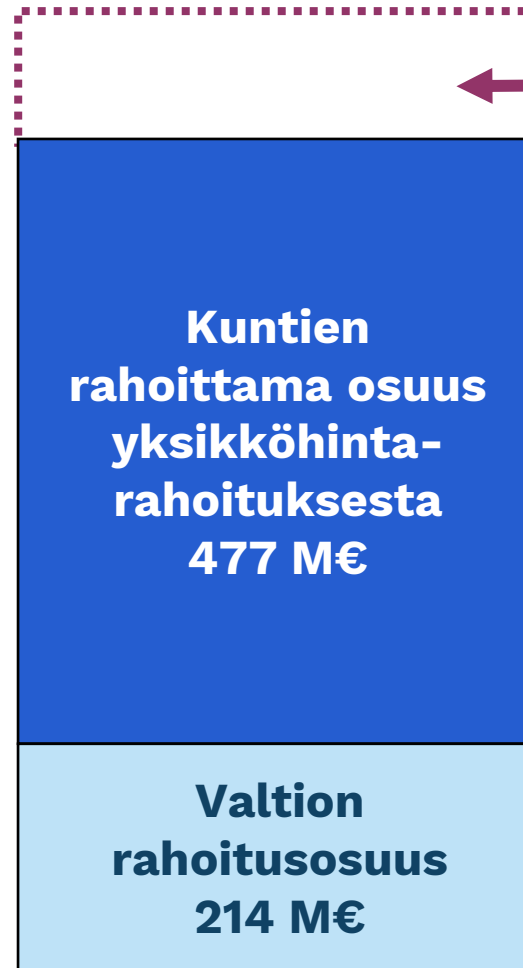

Lukiokoulutuksen kustannukset ja rahoitus 2021

Lukiokoulutuksen
nettokustannukset
818 M€

Kunnat paikkaavat
puuttuvaa rahoitusta
127 M€

Lukiokoulutuksen
yksikköhintarahoitus
691 M€

Kuntien ammatillisen koulutuksen ohjaus strategisempaan suuntaan

- Kunnat vastaavat yksin tai yhdessä toisten kuntien kanssa noin 80 % ammatillisen koulutuksen järjestämisestä
- Lähes kaikki Suomen kunnat ovat mukana järjestämässä ammatillista koulutusta

Blogi Maarit Kallio-Savela:

<https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2023/ammattillisella-koulutuksella-tarkea-rooli-tyollistymisen-edistamisessa>

Blogi Mikko Mehtonen:

<https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2023/te-uudistus-ja-rahoitus-kannustimet>

Avustukset sivistystoimen rahoitusmuotona

- Erilaiset määräaikaiset, erikseen haettavat avustukset tulleet vakiintuneeksi osaksi kuntien toiminnan rahoitusta
- Esimerkkeinä tasa-arvoraha ja harrastamisen Suomen mallin rahoitus
- Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus koulutuksellisen tasa-arvon vahvistamiseksi varhaiskasvatuksessa ja esi- ja perusopetuksessa.
- Avustus vuosille 2022-2023 yhteensä **90 miljoonaa** euroa, josta 62 miljoonaa euroa esi- ja perusopetukseen ja 28 miljoonaa euroa varhaiskasvatukseen
- Harrastamisen Suomen malli osaksi jatkossa nuorisolain mukaista toimintaa, esim. kuntien ip/ap-toiminta osa perusopetuslakia
- Harrastamisen Suomen malliin kunnille rahoitusta n. **14,5 miljoonaa euroa/vuosi**
- Avustusten suhde valtionosuuksiin myös periaatteellinen asia

Mitä muualla on meneillään?

Uutiset ja tiedotteet ▾[Kunta-alan työmarkkinauutiset mediassa](#)[Lausunnot ja kannanotot](#)[Koulutukset ja tapahtumat](#) >[Blogit](#)[Videot](#)[Uutiskirje](#) >[På svenska](#)**UUTINEN** 15.3.2023

Näin kunta- ja hyvinvointialan kustannukset kasvavat 2022–2025

Kunta- ja hyvinvointialan sopimukset saivat maaliskuussa lopulliset muotonsa. On aika käydä läpi, mistä sovittiin ja mitä se maksaa työnantajille.

Kunta- ja hyvinvointialojen sopimusratkaisut vuosina 2022–2025 saivat maaliskuussa lopulliset muotonsa, kun sovintoesitysten mukainen perälautaratkaisu saatiin päätökseen. Perälautaratkaisun mukaisesti yksityisten alojen sopimusratkaisut vaikuttavat kunta- ja hyvinvointialojen palkankorotuksiin. Toisaalta merkittävä osa palkankorotuksista on

Hae sivustolta

Suomeksi

På svenska

In English

[Ajankohtaista](#) ▾ [Julkaisut](#) ▾ [Hyvä hallinto](#) [Tarkastus ja valvonta](#) ▾ [VTV](#) ▾ [Yhteystiedot](#) ▾

Tulevat julkaisut

VTV julkaisee läpi vuoden tarkastuskertomuksia ja muita raportteja.
Julkaisuajat ovat arvioita ja saattavat vielä muuttua.

Kysely
kunnille
keväällä

2023

Julkaistaan 25.1.2024

Arviointimenettelyn toimivuus kuntien talouden tasapainottamisessa ja palveluiden turvaamisessa

Tarkastuksen tavoitteena on selvittää, onko kuntatalouden ohjausvälineistöön kuuluva kuntien arviointimenettely onnistunut tunnistamaan ja puuttamaan kunnan talouden ongelmiin, takamaan kunnan talouden tasapainon keskipitkällä aikavälillä sekä turvaamaan lakisääteisten peruspalvelujen saatavuuden kunnissa. Tarkastuksen tavoitteena on tuottaa tietoa kuntien arviointimenettelyn toimivuudesta ja mahdollisista kehittämistarpeista.

LISÄTIETOJA

Sanni Hellman

Johtava tuloksellisuustarkastaja

Valvonta

050 505 3306 | sanni.hellman@vtv.fi

Kestävä kuntatalous: raportoinnista kestävyden johtamiseen

Kirjoittanut: Lotta-Maria Sinervo, Meri Pulkkinen, Katri Yrjölä ja Harri Laihonen

Julkaisu: 13.03.2023

Kestävyden merkitys julkisella sektorilla vuosina korostunut entisestään. Voidaan sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen kestävä edistäminen on yksi kuntien merkittävimmistä tulevaisuuden vuosikymmeninä ilmastonmuutoksen aiheuttamien ongelmien, sosiaalisen eriarvoisuuden ja taloudellisten haasteiden ristitulessa.

Tutkimuksen huomion kohteena on ollut ymmärrys osana kuntaorganisaation toimintaa taloutta sekä kestävyden johtamiseen liittyvää. Tutkimushankkeen koottuna tuloksena vakuutettiin, että kestävyden johtamista tehdään Suomessa tasolla, josta kullakin on niin kestävyysindikaattoreiden mittaamisen ja tietopohjan kuin erilaisten prosessien osalta. Nämä neljä tasoa ovat kestävyden ohjaaminen, kestävyden strategiat, kestävyden organisointi ja kestävyden johtamisteot. Johtaminen edellyttää kuntaorganisaation kokonaisvaltaista tarkastelua ja eri kestävyysindikaattoreiden huomiointia kaikissa päätöksissä.

 [Lataa julkaisu](#)

Julkaistu

13.3.

Lotta-Maria Sinervo, Meri Pulkkinen, Katri Yrjölä ja
Harri Laihonen

KESTÄVÄ KUNTATALOUS: RAPORTOINNISTA KESTÄVYYDEN JOHTAMISEEN

Toimintaohjelma: hyvinvointitalous osaksi päätöksentekoa ja kestävyysden tarkastelua

sosiaali- ja terveysministeriö

8.3.2023 12.08 TIEDOTE

Hyvinvointitalouden toimintaohjelma vuosille 2023-2025 on valmistunut. Ohjelma edistää hyvinvointia kuvaavan tiedon käyttöä päätöksenteossa talouden ja ympäristön kestävyyttä kuvaavan tiedon rinnalla. Tavoitteena on tuoda hyvinvointitalous osaksi kansallista, alueellista ja paikallista päätöksentekoa.

Tavoitteeseen pääsemiseksi toimintaohjelma sisältää 5 suositusta:

1. Jatketaan hyvinvointitalouden ohjausmallin valmistelua
2. Selvitetään, miten hyvinvoinnin seuranta osana kestävyysajattelua saadaan nykyistä vahvemmin osaksi valtion, alueiden ja kuntien keskeisiä päätöksenteon prosesseja
3. Vaikutusarviointien kehittäminen ja osaamisen vahvistaminen
4. EU-vaikuttaminen ml. eurooppalainen ohjausjakso
5. Osallisuuden vahvistaminen

”Hyvinvointitalous tavoittelee kestävyysden kaikkien osa-alueiden huomioimista – sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen. Hyvinvointitalouden kehittäminen on tärkeää, jotta sosiaalisen kestävyysden ulottuvuus saadaan tasapainoisesti mukaan osaksi kestävyystarkastelua.

Julkaistu

8.3.

Jyväskylän yliopisto mukana toteuttamassa Valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton johtamaa toimenpideohjelmaa

Jyväskylän yliopisto osallistuu Valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton johtamaan Hankinta-Suomi -toimenpideohjelmaan, jossa pyritään kehittämään julkisia hankintoja. Kokonaisuudessaan ohjelmassa on työn alla yli 30 toimenpidettä. Jyväskylän yliopisto osallistuu tiedolla johtamisen ja vaikuttavuuden teemaryhmän toteutukseen.

Valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton johtamassa Hankinta-Suomi -toimenpideohjelmassa on otettu työn alle yli 30 uutta toimenpidettä. Toimenpiteiden tarkoituksena on kehittää muun muassa strategista ja tiedolla johtamista, hankintataitoja, hankintoja toimivuutta ja innovaatioita sekä taloudellista, sosiaalista ja ekologistä kestävyyttä julkisissa hankinnoissa.

Jyväskylän yliopisto osallistuu tiedolla johtamisen ja vaikuttavuuden teemaryhmän toteutukseen. Hankkeessa mukana Jyväskylän yliopistosta ovat **Hannu Vilpponen**, **Reetta Ghezzi**, **Tommi Mikkonen** ja Kuntaliitosta **Minnamaria Korhonen**.

– Jyväskylän yliopistossa tehtiin syksyllä 2022 esiselvitys kuntien ICT-hankintoihin liittyen. Tarkoitus oli selvittää miten ja miksi in-house hankintoihin päädytään ja miten kuntien in-house-hankinnat ovat onnistuneet, Jyväskylän yliopiston IT-tiedekunnan tutkija **Hannu Vilpponen** kertoo.

Kuntalaisten osallistuminen kunnan talouden suunnitteluun

Kuntatalouden näkymät mullistuvat väestömuutosten ja hyvinvointialueiden myötä. Kokeilemme yhdessä kuntien kanssa, miten talouden suunnittelua voidaan helpottaa kuntalaisten osallistumisen avulla.

Kevään haku

29.3.
mennessä

**Rahoitushaku:
Kuntalaisten
osallistuminen kunnan
talouden suunnitteluun**

Rahoitushaku: Kuntalaisten osallistuminen kunnan talouden suunnitteluun

Etsimme kahta kuntaa kokeilemaan uusia tapoja, joilla kuntalaiset voivat osallistua talouden suunnitteluun. Tällä sivulla kerrotaan rahoitushaun ehdoista, kriteereistä ja aikataulusta. Kevääseen painottuvan kokeilun hakuaika päättyy 29.3.2023 ja syksyn 14.6.2023.

Syksyn haku

14.6.
mennessä

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet

Lopuksi

UUDISTUVAT, ERILAISTUVAT JA ELINVOIMAISET KUNNAT

Kuntaliiton hallitusohjelmatavoitteet 2023

KUNTA
KUNTO

Tavoite 2 Kuntien lakisääteisten palveluiden rahoitus on turvattava ja rahoitusjärjestelmä uudistettava

Turvataan rahoitus

Kuntien verotulojen merkitys kasvaa ja valtionosuuksien vähenee. Kuntien valtionosuudet tulee suojata siten, että hyvinvointialueiden alijäämiä ei rahoiteta kuntien valtionosuuksia leikkaamalla.

Kunnan talouden ennakointi parani sote-uudistuksen myötä. Valtionosuuksiin jää kuitenkin riippuvuus kunnan sote-menneisyyteen. Kuntien rahoitusjärjestelmän on perustuttava uusien kuntien tehtäviin. Uuden valtionosuusjärjestelmän on aloitettava välittömästi.

Kiinteistöverouudistus on oikeudenmukaisuuskysymys sekä veronsaajan eli kuntien että veronmaksajien näkökulmasta. Kiinteistöverotuksen arvostamisuudistus on saatava viimein maaliin.

Uudessa kunnassa talouden päätökset keskittyvät sivistyspalveluiden järjestämiseen, työttömyyden hoitoon sekä kuntalaisten elinympäristön ja hyvinvoinnin kehittämiseen. Päätösten tulee olla kestäviä ja vaikuttavia sekä turvata lasten ja nuorten tulevaisuus. Uuden kunnan tärkeimmät peruspalvelut ovat varhaiskasvatus ja perusopetus.

Kuntien
vero-
rahoitus

Vuonna 2023
valtionosuudet
kattavat enää
alle neljänneksen
kuntien
verorahoituksesta.

Valtion-
osuudet

Vuonna 2023
valtionosuudet jäävät
negatiivisiksi
kuudessa kunnassa.

**Kunnan talouden
ennakointi parani
sote-uudistuksen
myötä.**

**Valtionosuuksiin jää
(iso!) riippuvuus
kunnan sote-
menneisyyteen.**

Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistus tarvitaan!

- Sote-uudistus **muutti verojen ja valtionosuuksien tasoa ja suhdetta** jokaisessa kunnassa
→ Tarvittiin talousvaikutuksia **tasaavia mekanismeja**
- Se, että kaikki valtavat **talouden muutokset kohdistettiin pelkästään kuntatalouteen** oli **poliittinen arvovalinta**
 - Vaihtoehtoinen tapa olisi ollut hyväksyä kaikkien neljän toimijan (kunnat, valtio, veronmaksaja, hyvinvointialueet) tilanteiden muuttuvan
 - Tasauserin vaikutus voi yksittäisissä kunnissa nousta **erittäinkin merkittäväksi**
 - **TE24-uudistus** muuttaa valtionosuutta 2025→
- Uuden kunnan rahoitusjärjestelmä tulee olla ennustettava, vakaa ja **perustua uuden kunnan lakisääteisiin tehtäviin** – ei menneisyyteen!

” Kuntien valtionosuudet tulee suojata siten, että hyvinvointialueiden alijäämiä ei rahoiteta kuntien valtionosuuksia leikkaamalla.

Kuntien valtionosuudet ovat rahoitusta sivistystoimeen.”

*Sanna Lehtonen,
kuntatalousasioiden johtaja,
Suomen Kuntaliitto*

Kevään kuntatalousohjelma ja uudet ennusteet 2024-2027

Taloustorstai 30.3.2023

@MinnaPunakallio Kuntaliiton pääekonomisti

Kuntatalousohjelma julkaistiin 23.3.2023

Lisäksi:

[Kuntakohtaiset painelaskelmat](#)

[Kuntien sote-siirtolaskelmat](#)

[Julkisen talouden suunnitelma](#)

Sisältö

1. Kuntatalouden tila
2. Muutokset toimintakentässä
3. Valtion kuntalinjaukset 2024-2027
4. Valtion toimenpiteet hallinnonaloittain
5. Kuntatalouden kehitysarvio (=painelaskelma)
6. Talouden sopeutuspaite kuntaryhmittäin (rahoitusperiaate)
7. Liite: Keskeiset ennusteet

**Kevään
ohjelma
pohjustaa
hallitus-
neuvotteluja**

Keskeiset kuntaennusteet

Kokonaistaloudelliset ennusteet

<u>muutos-%</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>	<u>2025</u>	<u>2026</u>	<u>2027</u>
BKT, määrän muutos	2,1	-0,2	1,3	1,6	1,6	1,5
BKT, muutos (syksyn 22 ennuste)	1,7	0,5	1,4	1,5	1,4	
Palkkasumman muutos	6,4	4,2	4,1	3,5	3,5	3,4
Yleisen ansiotason muutos	2,5	4,6	3,8	3,1	3,0	3,0
Kuntien ansiotason muutos	2,0	5,2	3,3	3,2	3,8	4,0
Kuluttajahintojen muutos	7,1	5,5	2,5	1,6	2,0	2,0
Valtionosuusindeksi muutos	3,7	5,0	3,0	2,9	3,6	3,5
Työttömyysaste	6,8	7,0	6,8	6,6	6,4	6,3

Miten palkkaratkaisu näkyy kuntien kustannuksissa 2022-2025?

Tilanne
maaliskuussa 2023,
lopullinen
yhteisvaikutus

- Sopimuskausi 1.5.2022 – 30.4.2025 (36 kk)
- Sopimuskorotukset 2023-2024 sidottu yleiseen linjaan, jonka päälle tulee kehittämisohjelma. Vuoden 2025 korotuksista ei ole vielä sovittu.
- Kunta-alan palkkarakenteita uudistetaan erillisellä kehittämisohjelmalla vuosina 2023–2027 keskimäärin yhden prosentin sopimuskorotuksella vuosittain.
- Iso osa korotuksista sovitaan paikallisesti
- Työvoimakustannukset nousevat (vuosikeskiarvo)
 - Vuonna 2022 keskimäärin 1,76 % (kunnat 183 milj. €)
 - vuonna 2023 keskimäärin 4,85 % (kunnat 513 milj. €)
 - vuonna 2024 keskimäärin 2,99 % (kunnat 331 milj. €)

Kunta-alan sopimuskorotukset nostavat kustannuksia 4,85 % vuonna 2023

1.1.2023

LS (kunta-alan sopimuksessa pysyneet eläinlääkärit)

- 1,5 % yleiskorotus
- 0,4 % paikallinen järjestelyerä

1.6.2023

- 2,2 % yleiskorotus
- 0,7 % paikallinen järjestelyerä
- 1,2 % paikallinen erä (kehittämishjelma)

YHTEENSÄ +4,1 %

30.6.2023

- 467 euron kertapalkkio (työssäoloehto)
- Toinen kertapalkkio, mm. varhaiskasvatus
- + 120 €: KVTES Liite 5
 - + 150 €: OVTES Osio G
- YHTEENSÄ 129 milj. €**

1.10.2023

LS (kunta-alan sopimuksessa pysyneet eläinlääkärit)

- 0,77 % yleiskorotus

Yksityisten alojen työmarkkinaratkaisut vaikuttivat myös kunta-alan työvoimakustannuksiin

Vuonna 2024 maksetaan sopimuskauden viimeiset korotukset

1.2.2024

- **0,4 % keskitetty järjestelyerä (kehittämishjelma, voidaan siirtää 2025)**

1.6.2024

- **2,27 % yleiskorotus***
- **0,73 % paikallinen järjestelyerä**
- **0,6 % paikallinen erä (kehittämishjelma)**

YHTEENSÄ +3,6 %

**Kunta-alan sopimus-
korotukset
nostavat kustannuksia
2,99 %
vuonna 2024**

**Hyvinvointialan
kustannukset
nousevat
kunta-alaa
nopeammin
2022-2024**

**Sopimuskausi on
1.5.2022-30.4.2025**

Lähde: <https://www.kt.fi/uutiset-ja-tiedotteet/2023/kunta-ja-hyvinvointialan-sopimusten-kustannukset>

* OVTES 0,77 % jo 1.5.2024 ja 1,5 % 1.6.2024

Kuntatalousohjelman kuntalinjaukset

**Ohjelmassa huomioitu
ensimmäistä kertaa TE-
palvelu-uudistuksen
vaikutukset kuntien
talouteen:
Kustannukset ja tulot
vuonna 2025 kasvavat
noin 840 miljoonaa
euroa.**

TE-uudistus muuttaa kuntataloutta

Työvoimapalveluista syntyy kunnille uusi valtionosuustehtävä, jonka kustannukset korvataan täysimääräisesti valtionosuuksina.

Siirtyvät palvelut

- Työvoima- ja yrityspalvelut rahoitetaan valtionosuuksilla.
 - Kuntien valtiolta saama palkkatuki, noin 80 milj. €, siirtyy valtionavustuksista valtionosuuksiin
- Rahoitus tarkistetaan vuosittain.
- Palveluiden rahoituksessa kahden vuoden siirtymäaika.

Menot ja tulot:
+660 miljoonaa

Työttömyysturvamenot

- Etuuksien maksuvastuu kompensoidaan valtionosuuksina
- Korvaus lasketaan poikkileikkaustilanteessa, korotetaan vuosittain indeksillä
- Jatkossa kuntien työttömyysturvamenot määräytyvät työttömänä olleiden työnhakijoiden perusteella.

Menot ja tulot:
+260 miljoonaa

Valtion kuntataloutta koskevien linjausten yhteisvaikutus neutraali

Tekninen kehys 2024-2027

- Peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan tehtävien ja velvoitteiden laajennuksiin sekä uusiin tehtäviin osoitetaan täysimääräinen valtionosuus.
- Valtion veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille
- Valtion ja kuntien välistä kustannustenjaon tarkistusta ei huomioida vuonna 2024
- Kuntien valtionrahoitus yhteensä 5,4 mrd. euroa vuonna 2024. Kehyskauden lopussa vuonna 2027 valtionrahoitus noin 6,2 mrd. euroa.

Kuntalinjaukset pähkinänkuoressa

Kompensoitavia linjauksia

- Indeksikorotus (+3 %) vuonna 2024
- TE-palvelu-uudistus
 - Avustukset 400 milj. €, palkat 250 milj. €, ostot 190 milj. €
- Peruspalvelujen valtionosuusmomentti (2024):
 - Sitouttava kouluyhteistyö +8 milj. €
 - juomavesidirektiivin toimeenpano +1,26 milj. €
 - B-kielen opetuksen lisäys +9,925 milj. €
 - varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat
- Kotoutumiskorvaukset tilapäistä suojelua saaville +120 milj. euroa
- Pienehköjä valtionavustuksia mm. MAL-toimiin, rakentamis- ja RYTJ-lait

**Kehyskaudella
kuntiin kohdistuu
lukumääräisesti
vähän uusia
päätöksiä**

Tukitoimia kunnille Ukrainan sotaa pakenevien tukemiseksi

Milj. euroa	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Varhaiskasvatus	8	60	-	-	-	-
Suomi, ruotsi ja oman äidinkielen opetus, kielikoulutus	1,8	7,4	2,4	-	-	-
Kotoutumissuunnitelmaan hyväksytty koulutus	1,8	-	-	-	-	-
Perusopetuksen valmistava opetus		114	45,6	-	-	
Ammatillinen ja tutkintokoulutukseen valmentava koulutus		5,4	-	-	-	
Lukio- ja tutkintokoulutukseen valmentava koulutus		0,5	-	-	-	-
OKM yhteensä	12	187	48	-	-	-
TEM kotoutumiskorvaukset tilapäistä suojelua saaville, arvio		32,4	119,8	167,3	144,7	58,9

Kotoutumiskorvaukset laskettu oletuksella, että 2/3 hakisi kotikuntaa

Kuntatalouden kehitysarvio

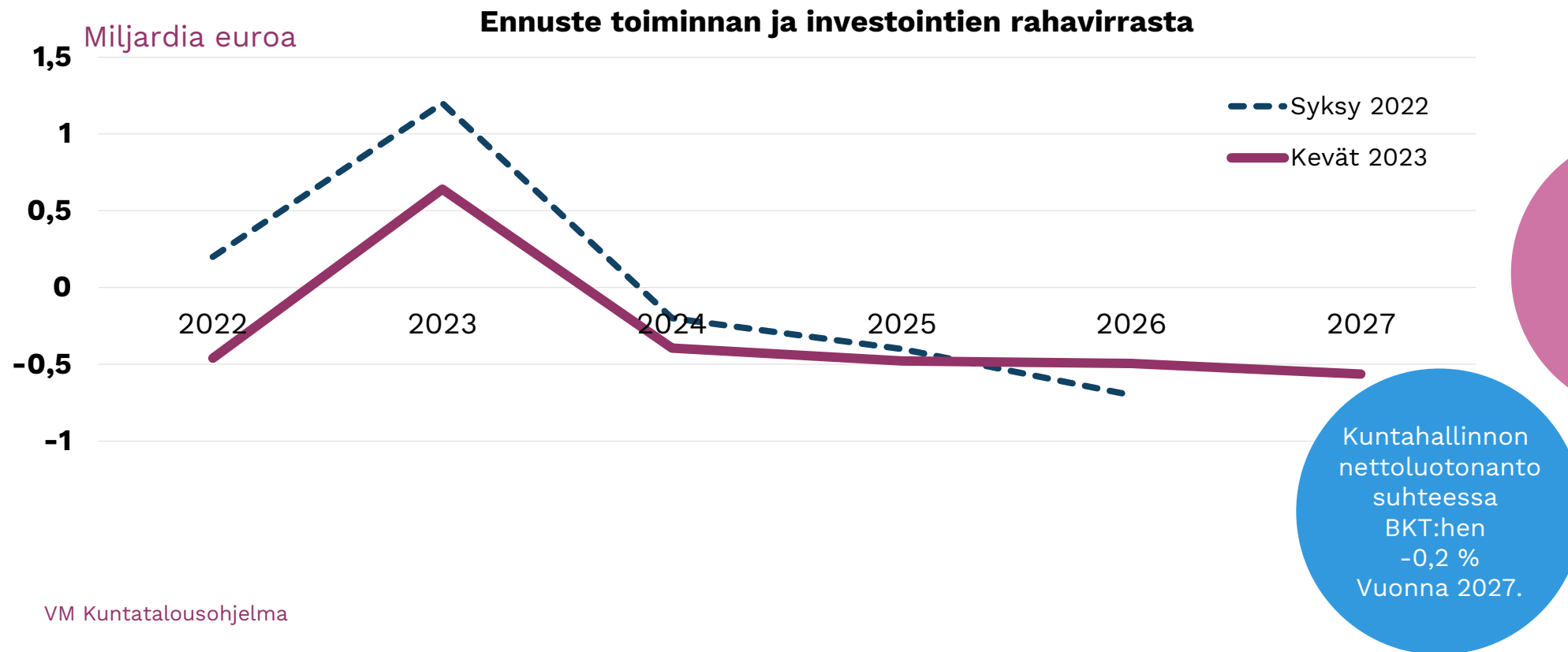

**Kuntatalouden
kehitysarvion suuri kuva
ennallaan, mutta kunnille
kertyy vuosina 2023-2026
verotuloja 2,5 miljardia
euroa enemmän kuin mitä
viime syksynä ennustettiin.**

Kuntatalousohjelma 2024-2027, kevät 2023

**KUNTA
LIITTO**

Kuntatalouden kehitysarvio on vahva, mutta rahoitustasapaino kääntyy 2024-2027 lievästi negatiiviseksi

Kuntatalouden vuosikate ja tilikauden tulos

painelaskelman mukaan, mrd.€

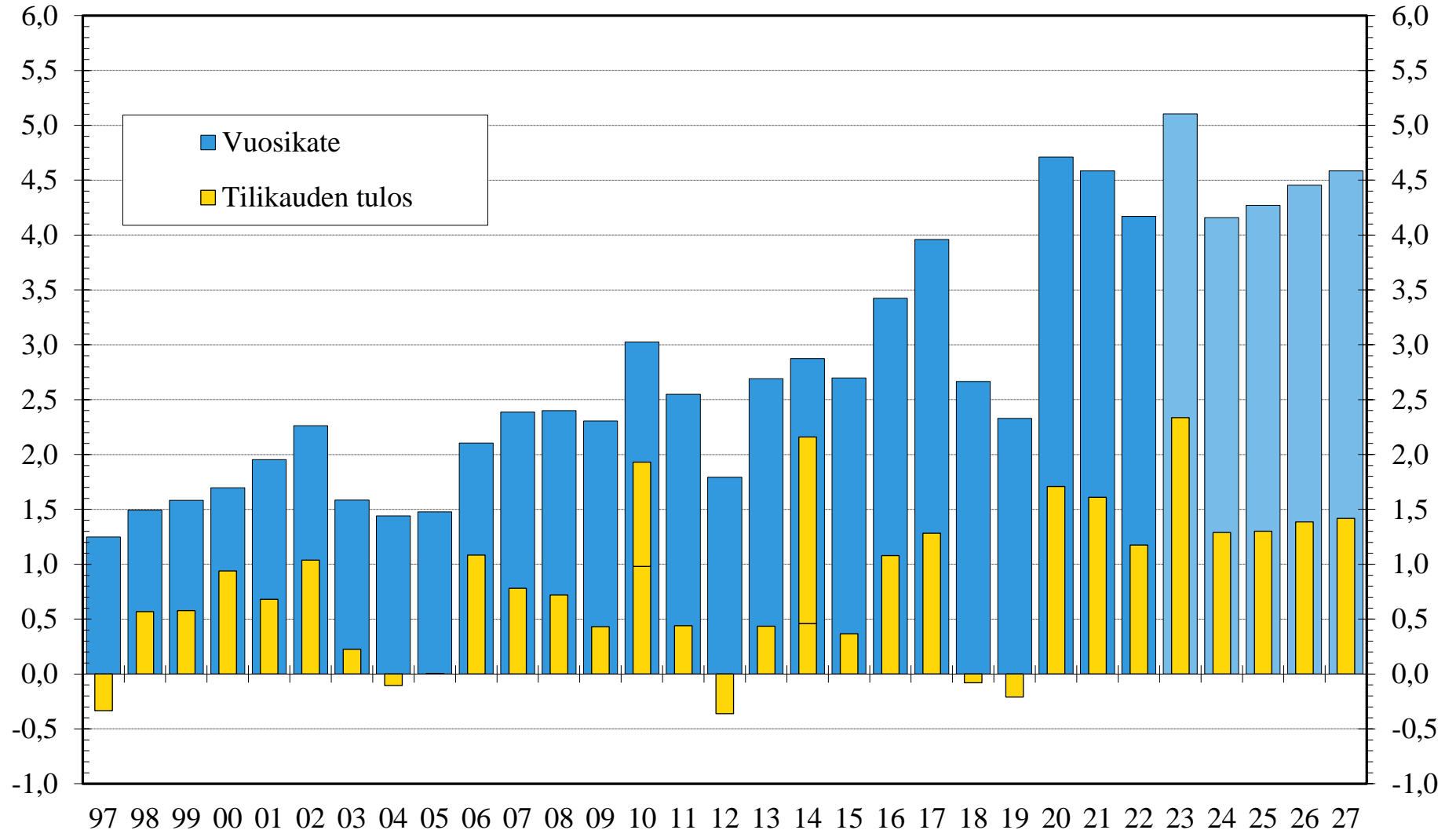
Vuoden 2010 tuloksessa HSY:n perustamisesta johtuvaa kirjanpidollista myyntivoittoa 0,95 mrd. euroa.

Vuonna 2014 kunnallisten liikelaitosten yhtiöittäminen paransi tulosta 1,7 mrd. euroa.

Vuosien 2016 ja 2017 vuosikatetta vahvistivat kikyn lomarahaleikkaus ja työnantajamaksujen alennukset. Kiky-säästöt leikattiin täysimääräisinä vuosina 2018-2019.

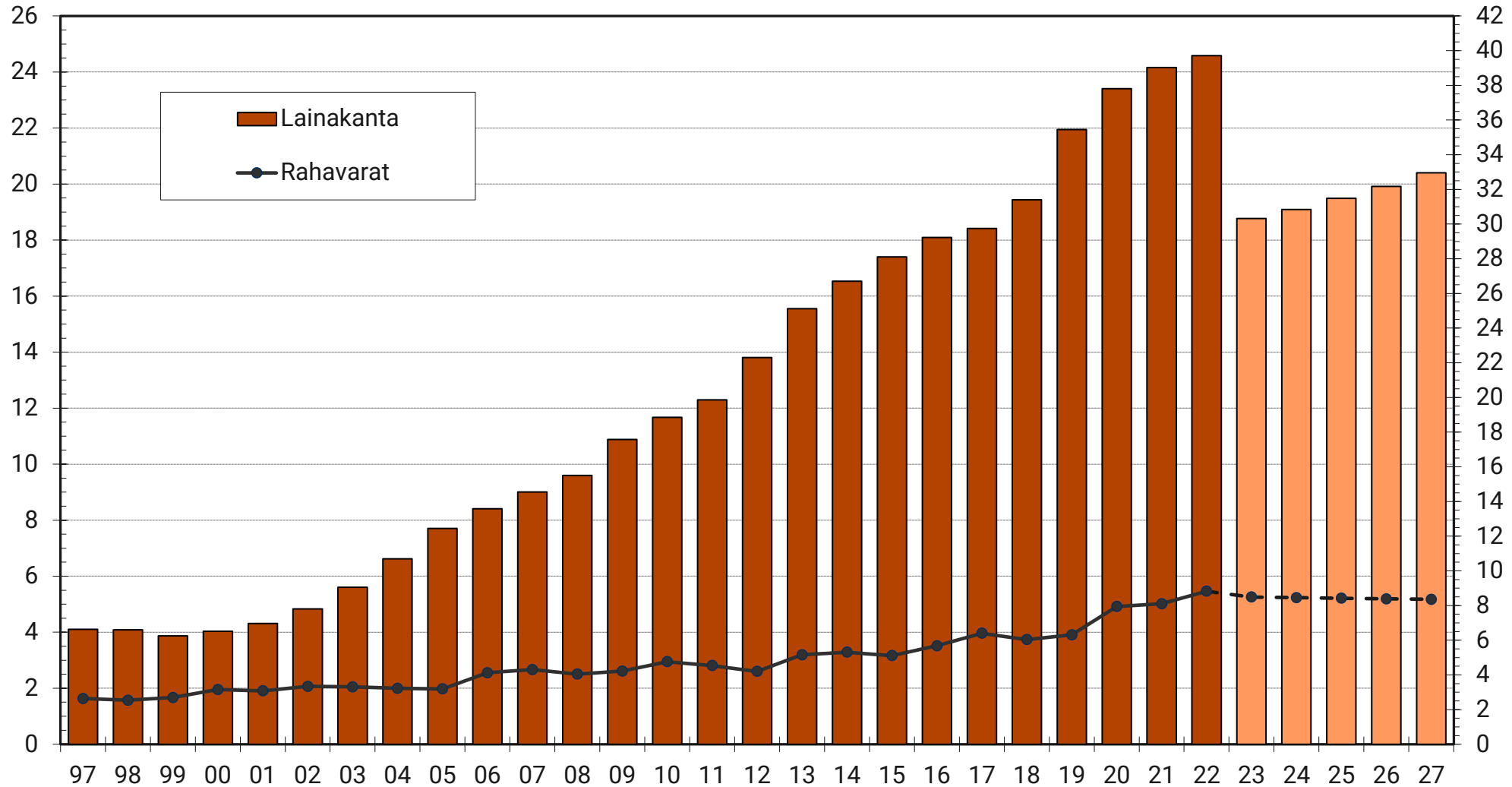
Vuonna 2020 vuosikatetta vahvistaa noin 2,6 miljardin euron koronatuki kunnille ja sairaanhoitopiireille. Vuodelle 2021 myönnettiin koronatukia yhteensä noin 2,4 miljardia euroa.

Vuoden 2023 vuosikatetta parantaa erityisesti edellisten vuosien verotilitykset.

Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta ja rahavarat

painelaskelman mukaan, mrd.€

Julkisen talouden tila

Nettoluotonanto* euroina ja suhteessa BKT:hen, %

Julkisen talouden
ennuste on
heikentynyt
viime syksystä

Nettoluotonanto, mrd. euroa	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Paikallishallinto, kuntahallinto 2023-	-0,9	-0,8	-0,5	-0,4	-0,5	-0,5	-0,6
Hyvinvointialueet			-1,0	-1,3	-1,6	-1,5	-1,4
Valtio	-8,1	-4,3	-9,4	-9,6	-12,1	-12,4	-12,9
Sosiaaliturvarahastot	2,1	2,9	3,8	4,0	4,8	5,4	5,8
Yhteensä	-6,8	-2,2	-7,1	-7,3	-9,4	-9,0	-9,3

Nettoluotonanto, suhteessa BKT:hen	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Paikallishallinto, kuntahallinto 2023-	-0,3 %	-0,3 %	-0,2 %	-0,1 %	-0,2 %	-0,2 %	-0,2 %
Hyvinvointialueet			-0,4 %	-0,5 %	-0,5 %	-0,5 %	-0,4 %
Valtio	-3,2 %	-1,6 %	-3,4 %	-3,4 %	-4,1 %	-4,0 %	-0,4 %
Sosiaaliturvarahastot	0,8 %	1,1 %	1,4 %	1,4 %	1,6 %	1,7 %	1,8 %
Yhteensä	-2,7 %	-0,8 %	-2,6 %	-2,6 %	-3,1 %	-2,9 %	-2,9 %

* Nettoluotonanto
= sektorin
kokonaistulojen ja
kokonaismenojen
(ml. investoinnit)
erotus
kansantalouden
tilinpidon mukaan

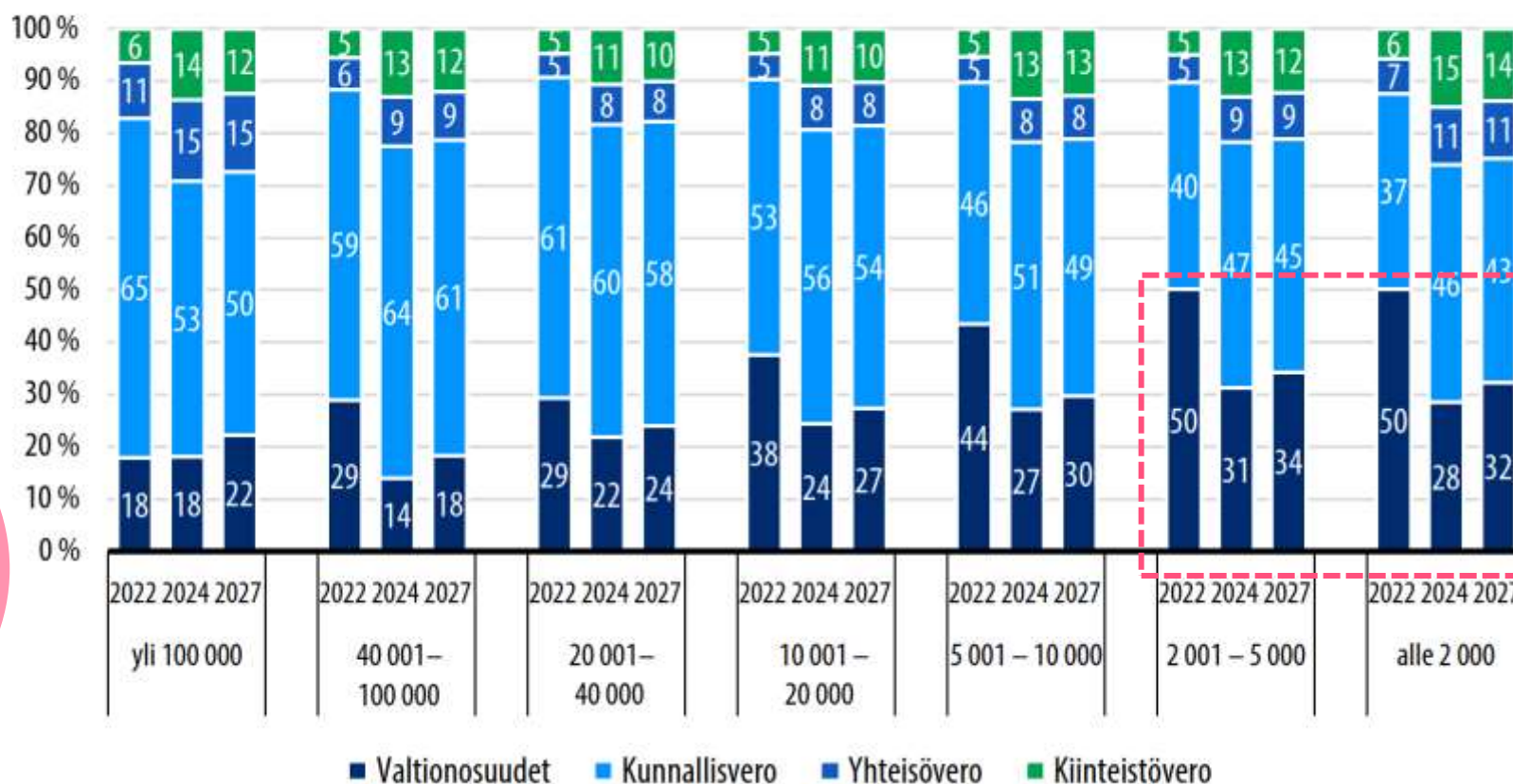
**Kuntatalousohjelmassa
avataan sote:n jälkeistä
kuntien tulorakenteen
muutosta**

Kuntatalouden tulorakenne muuttuu sote-uudistuksessa (Manner-Suomi)

- Kunnan verotulot yhteensä pysyvät lähes ennallaan
 - Kunnallisverojen suhteellinen merkitys pienenee selvästi, mutta muiden veromuotojen kasvaa
- Valtionosuuksien suhteellinen merkitys pienenee huomattavasti
- Kuntatalouden suhteellinen velkaantuneisuus kasvaa

Kuntatalouden tulorakenne	%	%
	2022	2025
Toimintatuotot	19,6	21,6
Kunnallisvero	41,3	35
Yhteisövero	5,8	7
Kiinteistövero	4	7,9
Kaivosvero	0	0,1
Verotulot yhteensä	51	50
Valtionosuus ja veromenetysten korvaukset yhteensä	20,5	15,9
Lainanotto	5,7	9
Muu tuotot	3,2	3,5
Tulot yhteensä	100	100

Verorahoituksen* rakenne kuntakoon mukaan 2022, 2024 ja 2027

Alle 5000 asukasta:
Valtionosuuksien
osuus putoaa 50
prosentista 32-34
prosenttiin.

Yli 100 000
asukkaan
kuntaryhmässä
ei tapahdu
isoa muutosta.

”Jos kunnan ikärakenne on keskimääräistä vanhusvoittoisempaa, valtionosuuden kasvu voi olla vähäistä. Toisaalta myös kunnallisverotulojen kasvu voi olla heikkoa, kun työikäisten määrä ei kasva vaan saattaa jopa pienentyä.”

Kuntatalousohjelma 2024-2027, kevät 2023

”Espoon kaupungissa valtionosuuden merkitys on ollut hyvin pieni mutta jatkossa se kattaa jo noin kolmanneksen verorahoituksesta.

Tampereella, Kuopiossa ja Jyväskylässä valtionosuudet muodostavat sote-uudistuksen jälkeen vain noin kymmenesosan verorahoituksesta, kun ennen uudistusta osuus oli vähintään neljännes.”

Kuntatalousohjelma 2024-2027, kevät 2023

Kiihtyvä eriytymiskehitys luo paineita kuntien toimintaan ja talouteen

**”Ongelmat
työvoiman saatavuudessa,
kaupungistuminen sekä
syntyvyyden pieneneminen
edellyttävät uusia
palveluiden järjestämistapoja
niin kunnissa kuin
valtakunnallisestikin.”**

Kiitos!

Minna Punakallio

Puh. +358 9 771 2095

minna.punakallio@kuntaliitto.fi

[@MinnaPunakallio](https://www.instagram.com/MinnaPunakallio)

www.kuntaliitto.fi

Ilmasto- ja talousjohtamisen integraatio

Anna Sahiluoma,
Motiva Oy

Resurssiviisaiden kuntien Talous- ja ilmastojohtaminen

REETTA

Hankkeen tavoitteena on tunnistaa ja kehittää tapoja kytkeä ilmastotavoitteiden käytännön toimeenpano osaksi kunnan talusjohtamista.

Hankkeen tuloksena

- Malli ilmasto- ja talusjohtamisen yhdistämiseen
- Kooste kuntien hyvistä käytännöistä ja olemassa olevista työkaluista
- Käytännön opit piloteista

HANKKEEN TOTEUTTAJAT JA SIDOSRYHMÄT

FISU-verkoston
kunnat ja
palvelukeskus
(Motiva & SYKE)

Ympäristöministeriö
Sitra
Kuntarahoitus
Kuntaliitto

Fisu (Finnish Sustainable Communities)-verkosto

- Edelläkävijäkuntien verkosto, joka tavoittelee **hiilineutraalisuutta, jätteettömyyttä ja globaalisti kestäväää kulutusta** vuoteen 2050 mennessä.

”Fisu-verkosto tarjoaa asiantuntijakohtaamisia, oivalluksia ja vertaisoppimista, joita voi hyödyntää oman kunnan tai kaupungin työssä”

ympäristöasiantuntija **Veli-Heikki Vänttinen**
Jyväskylän kaupunki

Nykytilan arviointi

Mistä lähteä liikkeelle?

Talous- ja ilmastojohtamisen nykytilan arviointi

Nykytilan arviointimallin avulla kunta voi tarkastella omia talousjohtamisen prosessejaan. Arviointi auttaa tunnistamaan, miten ilmastotavoitteiden edistämistä voisi vahvistaa talouden suunnittelussa, seurannassa ja hankintojen johtamisessa.

Arviointi tarkastelee talous- ja ilmastojohtamisen kytkennän neljää kulmakiveä ja niiden osa-alueita.

Arvioinnin hyötyjä kunnalle

- Kasvanut ymmärrys talousjohtamisen ja ilmastotyön yhteen kytkemisestä
- Sisäisen vuoropuhelun vahvistaminen
- Kehityskohteiden tunnistaminen
- Mahdollisuus reagoida ja suunnitella kehittämistoimenpiteitä

Kolme askelta arvioinnin toteuttamiseen

1. Kokoa arviointitiimi

Arviointiin kannattaa osallistua poikkihallinnollisesti sekä kunnan ilmastotyön että taloushallinnon väkeä. Mukaan voi kutsua myös toimialojen toiminnan ja talouden suunnittelusta tai hankinnoista vastaavia.

2. Osa-alueiden läpikäynti

Haastatelkaa arviointiin tarvittavia henkilöitä kuntaorganisaatiossa, tai järjestäkää työpaja tai keskustelutilaisuuksia. Käykää arviointimallin kysymyksiä läpi osa-alue kerrallaan ja kirjatkaa huomiot ylös.

3. Yhteenveto

Koostakaa arvioinnin päätteeksi yhteen, mitkä olivat tärkeimmät tunnistetut vahvuudet ja kehityskohdat. Suunnitelkaa, miten kehityskohtiin reagoidaan. Esitelkää tulokset tarvittaville tahoille.

Hyviä käytäntöjä

Tiekartta

Fisu-verkoston kuntien pitkä ilmastotyö näkyy siinä, että ilmastojohtamisen strateginen perusta arvioitiin kaikissa kunnissa vahvimaksi neljästä osa-alueesta.

Ilmastotavoitteet näkyvät kuntien strategioissa, tavoitteita tarkentaa strategian alainen resurssiviisauden tiekartta tai ilmasto-ohjelma, ja kunnan toimialoilla on vahva omistajuus tiekarttaan ja sen toimenpiteisiin. Nämä lähtökohdat mahdollistavat ilmasto- ja talusjohtamisen kytkennän kehittämisen.

Tiekartasta talousarvioon

Kaikissa arviointiin osallistuneissa kunnissa on jo kehitetty toimintatapoja siihen, että toimialat nostavat omiin talousarvioehdotuksiinsa ilmastotoimenpiteitä.

Hankintojen perusta

Kunnissa on kehitetty hankintastrategioita ja hankintojen ohjeistuksia. Markkinavuoropuheluihin on otettu jonkin verran ilmastonäkökohtia mukaan ja viestitty toimittajille kunnan ilmastotavoitteista.

Vähäpäästöisyyttä edistävien kriteerien käyttömahdollisuutta pyritään melko säännönmukaisesti tarkastelemaan hankinnoissa.

Kehityskohtia

Ilmastotoimien kokonaiskuva ja vaikuttavuus

Toimintatapojen kehittämistä tarvitaan ilmastotoimien kokonaisuuden vaikuttavuuden arviointiin läpi talouden suunnitteluprosessin. Kunnat tarvitsevat uusia keinoja vaikuttavuuden arviointiin johtamisen eri tasoilla.

Vaikuttavuuden arviointia kannattaa vahvemmin toteuttaa jo ilmastotiekartan tasolla toimenpiteiden priorisoimiseksi. Päätöksenteossa on entistä paremmin tarkasteltava, onko vuositasolla ilmastotoimien kokonaisuus riittävä suhteessa tavoitteisiin.

Säännöllinen seuranta eri tasoilla

Kehityskohdaksi nousi muutostarpeisiin reagointi sekä ilmastotyön seurannan vaikutus toiminnan suunnitteluun. Seurannan tarkoitus on varmistaa, ollaanko oikealla polulla ilmastotavoitteita kohti, ja tuottaa kehitysehdotuksia, jotka huomioidaan toiminnan suuntaamisessa.

Kunnissa tarvitaan sekä seurannan käytäntöjen kehittämistä että sopivien mittarien löytämistä johtamisen eri tasoille.

Hankintojen johtaminen ja ilmastotiekartan jalkautus

Hankintojen strateginen johtaminen ja hankintakategoriakohtaisten tavoitteiden hyödyntäminen oli monessa kunnassa alkutekijöissään.

Hankintalinjauksia- tai strategioita on tarpeen vahvemmin peilata kunnan ilmastotiekarttaan ja varmistaa, että ilmastotavoitteet ja tiekartan toimenpidekokonaisuudet tunnistetaan ja viedään käytäntöön hankintojen linjauksissa ja suunnittelussa.

Vuosisuunnittelupilotti

Pilottikortit

Joensuu

- Ilmastobudjetin käyttöönotto: nostetaan talousarvioon ilmastotoimien päästövaikutukset ja kustannukset.
- Kehitettiin seuranta sekä selvityksissä että tiliöinnissä.
- Kilpailutusten ja urakoiden kustannusten seuranta hankkeiden sisällä selvitetiin

Jyväskylä

- Taloushallinnon, resurssiviisausasiantuntijoiden ja toimiala/liikelaitosjohdon välisen vuoropuhelun lisääminen, talousprosessin kehittämistarpeiden ja vaikuttavimpien resurssiviisaustoimenpiteiden tunnistaminen. Talousarvion laadintaohjeiden täsmentäminen: resurssiviisaustyön näkökulmasta toiminnalliset tavoitteet, niiden lähtö- ja tavoitetasot sekä mittarit.

li

- Talous- ja ilmastoasiantuntijoiden sekä toimialojen johdon välisen vuoropuhelun lisääminen.
- Järjestettiin ketterää koulutusta yhteiseen käyttöön suunnitellusta excel-työkalusta.
- Resurssiviisausbudjetin ja visualisoinnin työkalun käyttöönotto (Power BI)

Riihimäki

- Yhteisen ymmärryksen luominen ja vuoropuhelun lisääminen resurssiviisaustavoitteista ja toimenpiteistä.
- Kaupungin strategia ja ympäristöpolitiikka kytetään vahvemmin toisiinsa vireillä olevan päivityksen yhteydessä.
- Ympäristöpolitiikan päivityksessä asetetaan tavoitteet ja mittarit sekä tavoitteisiin kohdistuvat toimenpiteet.

Hankintapilotti

Pilottikortit

Joensuu

INFRARAKENTAMISEN HANKE -
KATUKOHTTEEN PERUSKORJAUS
Tiaisenkatu-Sammonkatu

Kuopio

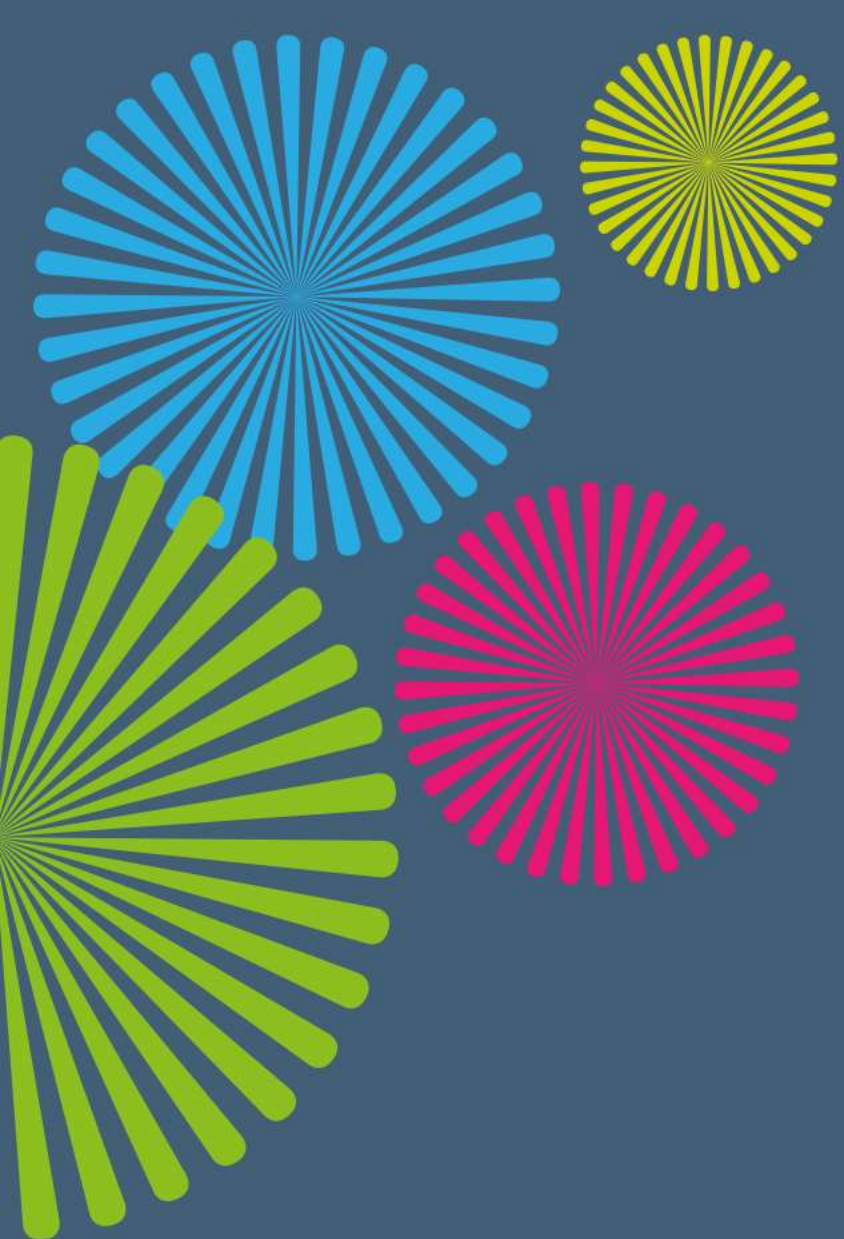
INFRARAKENTAMISEN HANKE -
KATUKOHTTEEN SUUNNITTELUVAIHE
Hiltulanlahden 3. asemakaava-alueen
kunnallisteknisen suunnittelun
päästölaskelmat

Lahti

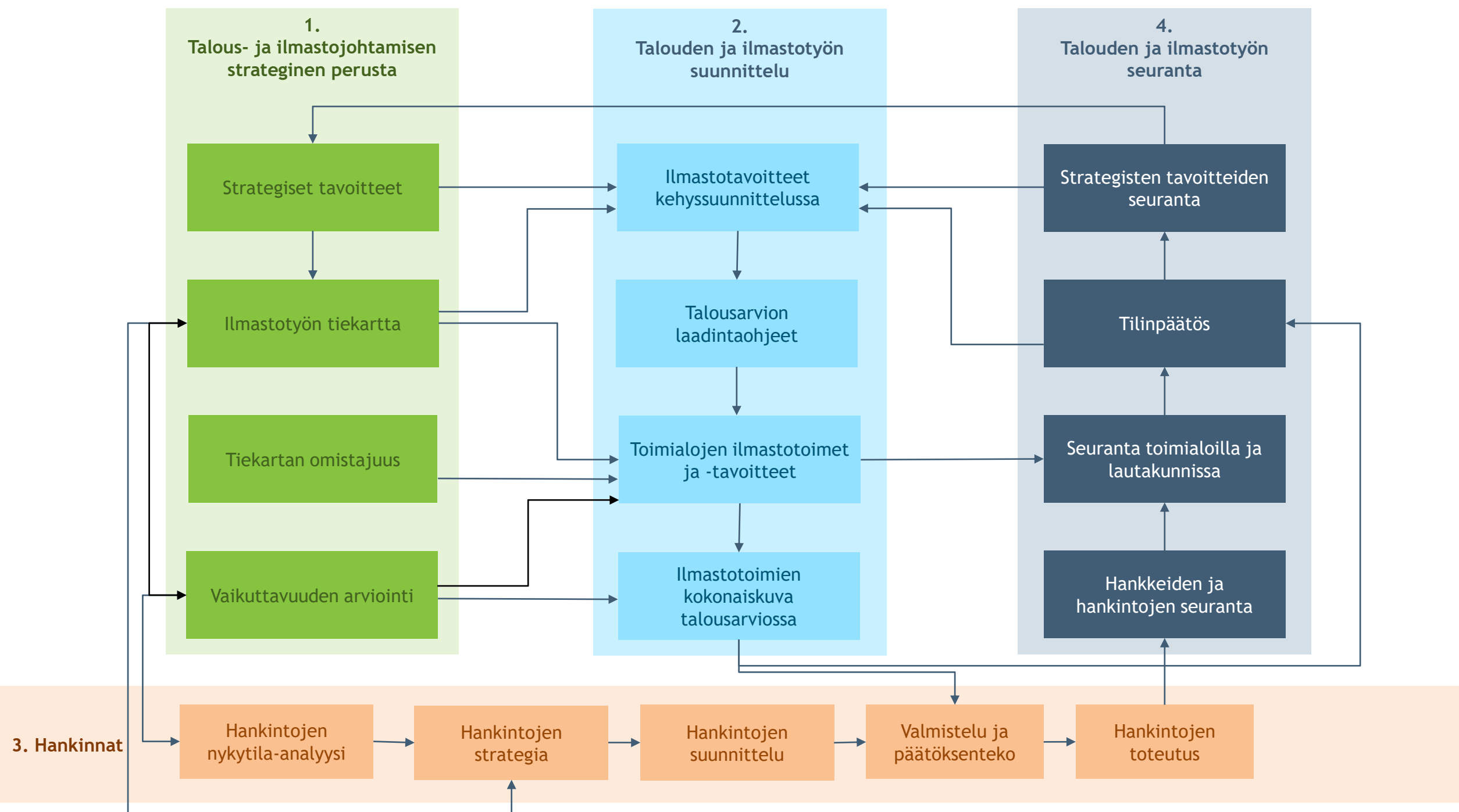
PALVELURAKENTAMISEN HANKE - KORJATA
VAI RAKENTAA UUTTA?
Launeen päiväkotit

Turku

PALVELURAKENTAMISEN HANKE - KORJATA
VAI RAKENTAA UUTTA?
Palveluverkko, Varissuon koulu ja
päiväkodit

Malli talous- ja ilmastojohtamisen kytkentään

1.

Talous- ja ilmastojohtamisen strateginen perusta

Kunnan strategia ja sitä tarkentavat poikkihallinnolliset suunnitelmat luovat perustan ilmastotyön kytkemiseksi osaksi talousjohtamista.

Strategiset tavoitteet

Kuntastrategiasta johdetaan kunnan kaikki keskeisin päätöksenteko, suunnittelu ja kehittäminen. Strategisten tavoitteiden on ohjattava kaikkea kunnan toimintaa. Kuntastrategiassa asetetut ilmastotavoitteet määrittävät ilmastotyön suunnan. Tämä antaa selkänöjan ilmastotyön tuomiseksi osaksi talousjohtamisen prosesseja ja toimintatapoja.

Ilmastotyön tiekartta

Kunnan strategiset ilmastotavoitteet tarkennetaan tiekartassa tai vastaavassa ilmasto-ohjelmassa. Tiekartta kuvaa välitavoitteet ja toimenpiteet, joilla ilmastotavoitteet saavutetaan. Tiekarttaa päivitetään säännöllisesti. Se luo perustan ilmastotyön suunnitteluun ja seurantaan osana talouden vuosisuunnittelua sekä hankintojen suunnittelua.

Tiekartan omistajuus

Ilmastotyön tiekartasta on oltava vahva omistajuus ja sitoutuneisuus toimialoilla ja tytäryhteisöillä. Toimenpiteille määritetään vastuutahot. Toimialat ja tytäryhteisöt osallistuvat tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittelyyn ja tuntevat vastuullaan olevat toimenpiteet.

Vaikuttavuuden arviointi

Toimialoilla ja tytäryhteisöillä täytyy olla tiedossa oman toimintansa merkittävimmät päästövähennyskeinot. Siksi tiekartan toimenpidekokonaisuuksien päästövähennyspotentiaalia ja vaikuttavuutta pitää arvioida. Tämä mahdollistaa vaikuttavimpien toimenpiteiden tunnistamisen ja nostamisen talouden vuosisuunnitteluun.

2. Talouden ja ilmastotyön suunnittelu

Ilmastotavoitteet kehysuunnittelussa

Talousarvion ja -suunnitelman laadintaprosessit tarjoavat keskeisen väylän todentaa strategisia ilmastotavoitteita ja viedä ne käytännön toimenpiteiksi koko kuntaorganisaatiossa.

Kehyysuunnittelussa kunnan johto määrittelee raamit ja painopisteet talouden suunnitteluun. Strategisten ilmastotavoitteiden pitää näkyä painopisteiden suunnittelussa. Toiminnan suuntaamiseen tuodaan pohjaksi tilannekuvaa edellisen vuoden ilmastotoimista ja tavoitteiden etenemisestä.

Talousarvion laadintaohjeet

Kun toimialat ohjeistetaan asettamaan vuositasen ilmastotavoitteet ja -toimenpiteet talousarvion laadintaohjeiden yhteydessä, ilmastotyö ei jää irralliseksi muusta toiminnan suunnittelusta. Ohjeistus voi koskea esimerkiksi ilmastotavoitteiden nostamista toiminnallisiin tavoitteisiin tai tietojen toimittamista ilmastobudjettia varten.

Toimialojen ilmastotoimet ja - tavoitteet

Toimialat tarkentavat vastuullaan olevia ilmastotyön tiekartan toimenpiteitä vuositasen tavoitteiksi ja toimenpiteiksi talousarvioehdotuksen yhteydessä. Jos tiekartan toimenpiteiden vaikuttavuutta on arvioitu, se antaa selkänöjää vaikuttavimpien toimien priorisointiin. Numeeriset tavoitteet ilmastotoimissa edistävät toimien vaikutusten seuraamista.

Ilmastotoimien kokonaiskuva talousarviossa

Vuositasen ilmastotoimien kokonaisuutta talousarviossa ja -suunnitelmassa on arvioitava suhteessa tavoitteisiin ja viestittävä kokonaiskuvasta myös päättäjille. Saavutetaanko vuositasen toimenpiteillä päästövähennyksiä ja edetäänkö kohti ilmastotavoitteita? Ilmastobudjetti on yksi työkalu kokonais kuvan esittämiseen ja viestintään.

3. Hankinnat

Hankintojen strategia tai linjaukset

Hankinnat ovat kuntalaisten rahojen käyttöä, joissa päästöjä vähentäviä toimenpiteitä toteutetaan käytössä.

Hankintoja koskeva strategia, politiikka tai linjaukset täsmentävät, miten kunnan strategiaa toteutetaan hankinnoissa. Ilmastotiekartta ja hankintoja ohjaava strategia kannattaa kytkeä toisiinsa ja kuvata numeerisin/konkreettisin tavoittein, miten ilmastotavoitteita edistetään hankinnoissa.

Hankintojen nykytilan analysointi

Nykytilan analyysillä tunnistetaan, miten hankintoja pitää kehittää, jotta niissä pystytään vaikuttavasti toteuttamaan kunnan tavoitteita. Ilmastotavoitteiden edistämisen kannalta olennaista on tunnistaa päästö- ja kustannusvaikutuksiltaan merkittävät hankinnat sekä vähäpäästöisten hankintojen osaamisen kehittämistarpeet.

Hankintojen suunnittelu

Hankintojen ennakoivan suunnittelun ja taloussuunnittelun vuoropuhelu optimaalisten ilmasto- ja talousvaikutusten saavuttamiseksi lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteiden mukaisesti.

Valmistelu ja päätöksenteko

Ilmastotavoitteiden kannalta keskeisten hankintojen valmistelussa tuotetaan päättäjille tietoa eri toteutusvaihtoehdoista ja niiden elinkaarista vaikutuksista, kuten päästövähennyksistä, kustannuksista ja säästövaikutuksista. Pienempien hankintojen vaikuttavuuden ennakoarviointi voidaan toteuttaa niin, että eri kategorioiden päästövähennyspotentiaali arvioidaan.

Hankintojen toteutus

Yksittäisessä hankinnassa ilmastonäkökulmia voidaan huomioida hankinnan kohteen määrittelyssä, markkinavuoropuhelussa sekä kilpailutuksessa käytettävissä kriteereissä sekä sopimuksen aikaisessa yhteistyössä ja seurannassa.

4. Talouden ja ilmastotyön seuranta

Hankkeiden ja hankintojen
seuranta

Seuranta toimialoilla ja
lautakunnissa

Strategisten tavoitteiden
seuranta

Tilinpäätös

Strategisten tavoitteiden seurannalla varmistetaan strategisten päämäärien toteutumista. Seuranta voi olla toteavaa tai kehittävää, siten että seurannan perusteella tehdään päätöksiä jatkosta.

Ilmastotavoitteiden kannalta keskeisten hankintojen seurannassa arvioidaan, miten suunnitellut päästövähennykset, kustannukset ja säästövaikutukset toteutuvat. Useimmista investoinneista voidaan laskea konkreettinen päästövähennys. Seurannassa kiinnitetään huomiota tarjouspyyntöjen kriteeristön toimivuuteen. Kokemuksia hyödynnetään seuraavalle suunnittelukaudelle.

Ilmastotavoitteiden seuranta on monitasoista: seurannassa tarkastellaan vuositason vaikutuksia ja pidemmän aikavälin vaikutuksia. Toimialojen nostamien toiminnallisten tavoitteiden mittarien on hyvä olla selkeästi määritettyjä, konkreettisia ja tavoitteen saavuttamista kuvaavia. Tavoitteen ja sen mittarien lisäksi kuvataan toiminnan lähtötaso ja tavoitetaso. Näin varmistetaan sujuva ja informatiivinen seuranta osavuosisikatsauksissa ja tilinpäätöksessä.

Toimialakohtaisten toiminnallisten tavoitteiden seuranta ja mittarit määritetään jo talousarvion valmisteluvaiheessa. Strategisten tavoitteiden seuranta voidaan toteuttaa erillisenä. Hyvä tapa havainnollistaa laadullistenkin tavoitteiden saavuttamista on liikennevalomalli. Seurannan suunnittelussa ja toteutuksessa on syytä huomioida sen ohjaavuus seuraavaan vuosisuunnitteluun.

Tilinpäätöksessä ja sen osana olevassa toimintakertomuksessa raportoidaan tarkemmin tehdyistä toimista. Tapoja raportoida on useita: ympäristötilinpäätös, ilmastobudjetti ja erillinen osio, jossa kuvataan ilmastotoimia. Todentaminen voi olla laadullista, määrällistä tai euromääräistä. Mittarit määrittävät esitystavan. Mitä monipuolisempi raportointi, sen selkeämpi kokonaiskuva seurannasta muodostuu. Tulokset ovat perustana seuraavan budjettivuoden/-kauden suunnittelulle ja valmistelulle.

Näin sen teet: askelet kohti päämäärää

1. Sitoudu ilmastotoimiin strategiassa
2. Ilmastotyön organisointi kunnassa: vastuutus ja sitouttaminen
3. Ilmastotyön tavoitteet toimialoilla: yhteinen ymmärrys
4. Ilmastotyö osaksi kunnan vuosi- ja taloussuunnittelua: konkreettiset ohjeistukset ja nostot talousarvioon
5. Johda ilmastotavoitteita edistäviä hankintoja: yksittäisestä hankkeesta suureen kokonaisuuteen
6. Seurantatiedoilla ilmastotekoihin vaikuttavuutta: selkeät mittarit ja päätöspolut

Mitä seuraavaksi?

Resurssiviisaiden kuntien tiedolla johtamisen (REIJO) –hanke

Tavoite

Tavoitteena on päästä käsiksi REETAssa tunnistettuihin merkittäviin pullonkauloihin ja tunnistaa konkreettisia toimenpiteitä ratkaisuksi, jotta resurssiviisaustavoitteiden käytännön toimeenpano saadaan osaksi kunnan talousjohtamista ja näin osaksi kunnan normaalia toimintaa. Tunnistetut pullonkaulat ovat olennaisen tiedon tunnistaminen, sen saatavuuden varmistaminen ja ajantasaisuus sekä seurannan järjestäminen osana jo olemassa olevaa johtamisjärjestelmää tai toimintamallia.

Tarkastelussa keskitytään tiedon keräämiseen, käytettäviin tietojärjestelmiin ja tiedon hyödyntämiseen.

Lisätiedot

www.fisunetwork.fi/fi-FI/Hankkeet/Reijo

Aikataulu

Hanke toteutetaan 12/2022-12/2023 aikana.

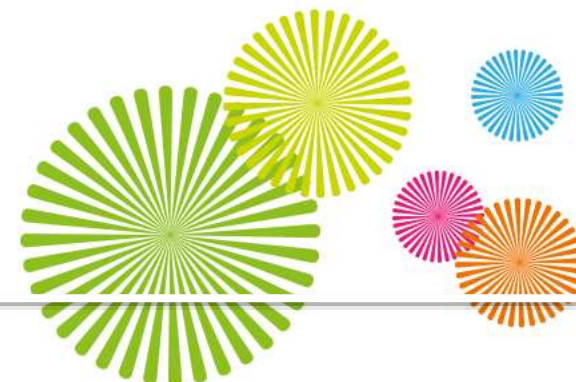
Hankkeessa mukana

Toteuttajat:

- Ii
- Joensuu
- Kuopio
- Lahti
- Lappeenranta
- Turku
- Vaasa
- Motiva
- Suomen ympäristökeskus
- Kuntaliitto

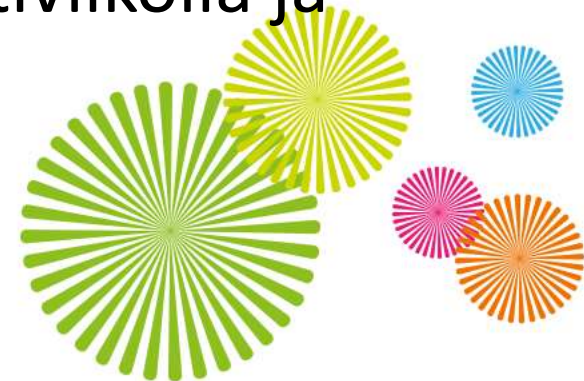
Rahoittajat:

- Valtionvarainministeriö
- Ympäristöministeriö
- Kuntarahoitus
- Hankkeessa mukana olevat kunnat

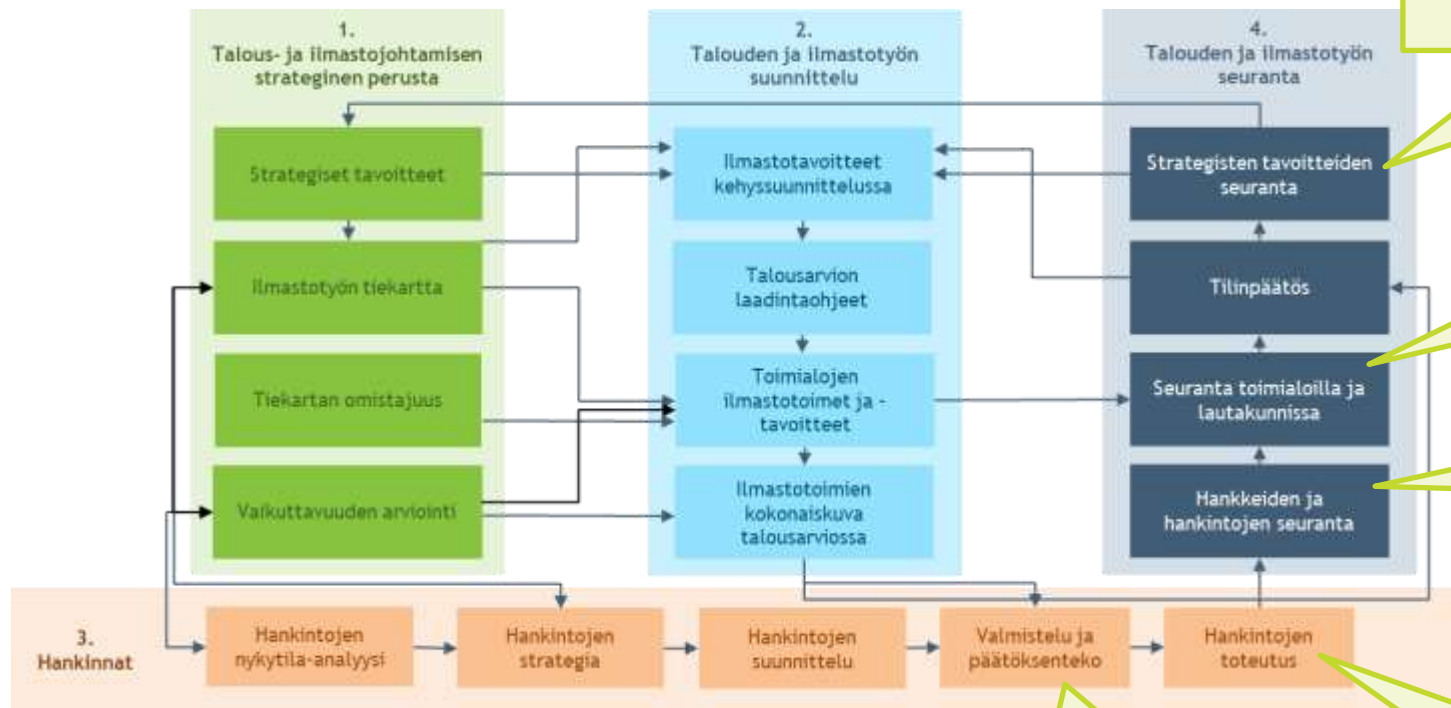
Hankkeessa ajankohtaista

- Kuntien ryhmähaastatteluilla tarkennettu REETTA-hankkeessa tunnistettuja tiedolla johtamisen pullonkauloja. *(tulossa koonti)*
- Riittävän konkretian tason saavuttamiseksi kukin kunta valitsee esimerkkitapauksen, joissa **käydään läpi prosessi tiedon tunnistamisesta sen hyödyntämiseen ja esittämiseen.** *(viestintä kun esimerkkitapaukset valittu)*
 - Tapaukset voivat olla **laajempia toimenpiteitä tai esimerkiksi yksittäisiä hankintoja.**
- Hanke esillä seuraavaksi mm. Kuntaliiton digitalisointiviikolla ja Kuntamarkkinoilla.

Ryhmähaastatteluista nostoina: tieto- ja raportointitarpeet

Haastatteluissa toistui laajoja tietotarpeita/tiedolla johtamisen kehityskohtia talousjohtamisen eri tasoilla:

- Miten saadaan eurolla eniten vaikuttavuutta vs. mitä ilmastotoimet maksavat
- Ilmastotoimenpiteiden käytännön osa-alueilla erilaisia tietotarpeita ja haasteita
- Konserniohjaus myös olennainen näkökulma
- Ajantasaisuus, eri roolien tietotarpeet ja tiedon organisointi

Miten vuosittaiseen strategisen tason raportointiin saataisiin entistä paremmin mukaan numeerista dataa, kustannuksista ja vaikutuksista, ja tämän seurannan linkittäminen talousarvioprosessiin että tieto ohjaisi suunnittelua?

Miten tuoda tietoa näkyväksi nykyistä nopeammassa syklissä, esim. osavuosikatsauksissa, että voisi tehdä talousarvion sisällä korjausliikkeitä ja reagoida neljännesvuosittain siihen, onko saavutettu haluttuja vaikutuksia?

Miten saadaan koostettua tietoa siitä miten vähäpäästöisyys/resurssiäustavoitteet toteutuvat hankinnoissa kokonaisuutena? (tästä kytkeä yksittäisiin hankintoihin & talouden seurantaan)

Päätöksenteossa tarvitaan parempaa, helpokäyttöisempää tietoa toimien/vaihtoehtojen vaikutuksista Esim. vaikutusten ennakoarviointi perustuisi toteutuneisiin tiedettyihin vaikutuksiin toimenpiteistä

Miten saadaan arvioitua vaikutuksia ja kustannuksia yksittäisessä hankkeessa? Miten saataisiin tarvittavat erittelyt maksatuksessa näkyviin, jotta olisi eriteltävissä mikä on ilmastovaikutuksia tuovien ratkaisujen kustannus? Miten tietoa voisi kytkeä suoraan seurantaan talousjärjestelmissä (laskentatunnisteet/koodit)?

Ryhmähaastatteluista nostoina: tietojärjestelmät

Kunnat hieman eri tilanteissa ja eri järjestelmiä käytössä. Yhteistä kuitenkin että kaikkialla riittää kehitettävää, tiedon kulku järjestelmissä on käytännössä käsityötä ja liitetiedostoja, ei juuri (toimivaa) automatisointia

Konserninäkökulma

Toimialojen järjestelmät

Hankinnat

Kaikki raportoi johonkin, käytäntö varsin pitkälti manuaalista & käsityötä. Ilmastotoimiin käytetyt eurot saadaan jossain näkyviin mutta informaatioarvo vähäistä.

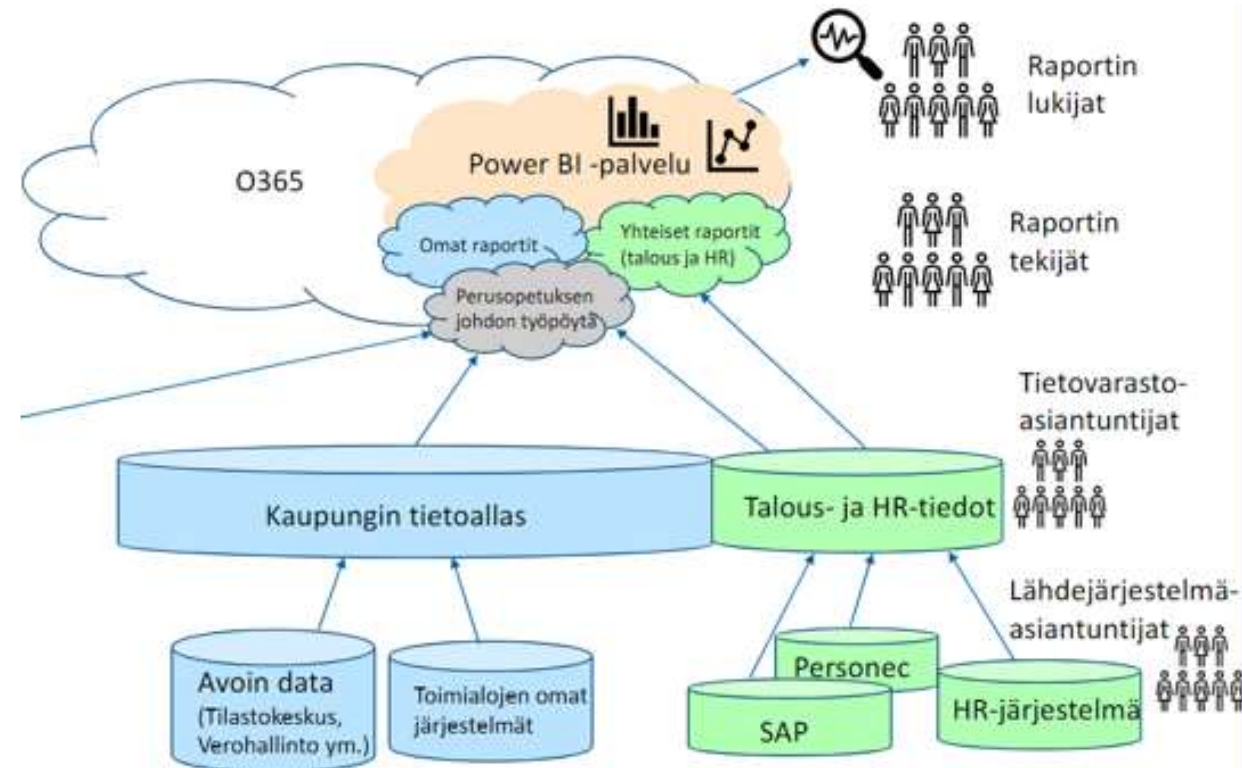
Joillain tietoallas/tietovarasto käytössä, joillain kehitysprojekti käynnissä tietoarkkitehtuuriin/digitalisaatioon liittyen. Jotain automaatiotakin on, mutta vielä kehitettävää tiedon kulun helpottamisessa, ei juuri rajapintoja.

Eri järjestelmiä käytössä, joitain päällekkäisyyksiä. Joillain laskentatunnisteita tai toimintokoodeja joilla saadaan ilmastoasioita näkyviin, mutta käyttö rajallista - vaatisi systematisointia.

Seuranta ja raportointi

Tietovarastot ja avoin data

Talous ja toiminnanohjaus

Materiaalit

Resurssiviisaisten kuntien talous- ja ilmastojohtamisen kytkentä Reetta-hankkeessa tehtyä

Li	Joensuu	Jyväskylä	Kuopio	Lahti	Riihimäki	Turku
Kuntien nykytilan itse-arviointi Hankkeen alussa kuusi kuntaa arvioi omaa talous- ja ilmastojohtamisen kytkennän nykytilaa. Arvioinnin avulla kunnat tunnistivat omia hyviä käytäntöjä ja kehityskohtia. Talous- ja ilmastojohtamisen strateginen perusta ja tiedartatyöskentely koettiin jo varsin hyväksi, kun taas hankinnoissa ja toimien kokonaiskuvan ja vaikutusten arvioinnissa oli yleisesti eniten kehitettävää. Nykytilan arviointi tuki sisäistä vuoropuhelua ja yhteisymmärryksen lisäämistä eri toimialojen välillä. Lue lisää Reetta-hankkeen viittulaskosteesta (pdf)	Case-esimerkkikuntien haastattelut Hankkeen alussa haastateltiin kolme edelläkävijä case-esimerkkikuntaa heidän kokemuksistaan talous- ja ilmastojohtamisen kytkemisestä. Oslo - Maailman ensimmäinen ilmastobudjetin käyttöön ottanut kaupunki Tampere - Suomen ensimmäinen ilmastobudjetin käyttävä kaupunki Helsinki - ilmastojohtamisen edelläkävijäkaupunki Lue lisää Case-esimerkkien esittelystä (pdf)	Kuntien kokeilu-pilotit Talouden ja ilmaston vuosisuunnittelu Li - mm. resurssiväsuu- ja budjetin kokeilu Joensuu - mm. ilmastobudjetin käyttöönotto Jyväskylä - mm. resurssiväsuuden johtamisen digiportaali Riihimäki - mm. resurssiväsuu strategiana tahtotilana Investointiprojektit Joensuu - elinkeinot päätöt katukohtaan perustorjauksessa Kuopio - asemakaava alueen ilmastovälitukset Lahti - palvelurakentamisen elinkeinorivien päiväkotihoitossa Turku - koulupalveluvelikon toteutustapojen elinkeinovaikutukset Lue lisää Reetta-hankkeen viittulaskosteesta (pdf)				

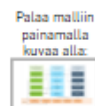

Tästä kaikesta kehitettiin lopputuotoksena interaktiivinen malli talous- ja ilmastojohtamisen kytkentään.

Siirry malliin painamalla kuvaa:

www.fisunetwork.fi/Tuki_kunnille/Johtaminen

Strategiset tavoitteet

Kuntastrategiasta johdetaan kunnan kaikki keskeisin päätöksenteko, suunnittelu ja kehittäminen. Strategisten tavoitteiden on ohjattava kaikkea kunnan toimintaa. Kuntastrategiassa asetetut ilmastotavoitteet määrittävät ilmastotyön suunnan. Tämä antaa selkänöjan ilmastotyön tuomiseksi osaksi talousjohtamisen prosesseja ja toimintatapoja.

Yleistä	Reetta-hankkeessa tehtyä	Muita materiaaleja
---------	--------------------------	--------------------

Sitowisen vuonna 2021 tekemän selvityksen mukaan kaksi kolmasosaa kunnista on asettanut ilmastotavoitteen, joka yleisimmin on hiilineutraalius*. Ympäristöministeriön mukaan yli 60% suomalaisista asuu kunnassa, joka tavoittelee hiilineutraalisuutta viimeistään vuoteen 2030 mennessä**. Tiekartta tai toimenpideohjelma toteuttaa ja tarkentaa, konkretisoi strategisia tavoitteita, ja kunnassa voi lisäksi olla erillinen strategia esimerkiksi hankinnoille.

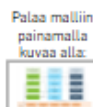
Hinku-kunnista vuonna 2020 julkaistun tutkimuksen mukaan parhaiten ilmastotyössä ja täten päästövähennyksissä vaikuttavat onnistuneet kunnat, joissa ilmastotyö on ollut näkyvillä merkittävänä osana kunnan strategiaa. Johdon sitoutumisella on tärkeä rooli ilmastotyön onnistumisessa. *** Fisu-kunnat tavoittelevat resurssiväsuutta, eli hiilineutraaliutta, jätteettömyyttä sekä globaalisti kestävää kulutusta vuoteen 2050 mennessä. Välitavoitteena kunnat pyrkivät lisäksi mm. 60-80% päästövähennyksiin ja puolituneeseen kulutusperäiseen hiilijalanjälkeen vuoteen 2030 mennessä. [Tutustu Fisu-verkoston tavoitteisiin ja välitavoitteisiin](#) Fisu-verkoston sivuilla.

Mahdollisia suosituksia:

- Selkeä (numeraalinen) päästövähennystavoite vertailuvuosiin, jonka etenemistä voi seurata
- Ilmastoasiat läpileikkaavasti kaikessa toiminnassa, ei voi olla vain yhden toimialan tai henkilön vastuulla
- Konkreettisia, sitovia tavoitteita ja selkeät vastuut
- Pidemmän aikavälin tavoite + välitavoitteita
- Vältä ristiriitaisuuksia

Lähteet:

- * [Mattinen-Yurjev, vm. 2021. Missä mennään kuntien ilmasto- ja luontotyössä? Sitran selvitys 190.](#)
- ** [Ympäristöministeriö. Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma 2018-2023.](#)
- *** [Rieskinen, vm. 2020. Kohti hiilineutraalia kuntaa: ilmastoverkoston vaikutus kunnan ilmastovähön ja päästöihin. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 20/2020.](#)
- *** [Korhinen, vm. 2021. Impact of climate network: The role of intermediaries in local level climate action. Global Environmental Change 67, March 2021, 102225.](#)

Strategiset tavoitteet

Kuntastrategiasta johdetaan kunnan kaikki keskeisin päätöksenteko, suunnittelu ja kehittäminen. Strategisten tavoitteiden on ohjattava kaikkea kunnan toimintaa. Kuntastrategiassa asetetut ilmastotavoitteet määrittävät ilmastotyön suunnan. Tämä antaa selkänöjan ilmastotyön tuomiseksi osaksi talousjohtamisen prosesseja ja toimintatapoja.

Yleistä	Reetta-hankkeessa tehtyä	Muita materiaaleja
---------	--------------------------	--------------------

Reetan kunnat ovat Fisu-verkoston liittyessään sitoutuneet valtuuston päätöksellä sen tavoitteisiin, ja niillä on hankkeen alkaessa ollut jo valmiiksi voimassa olevat resurssiväsuu- tai ilmastostrategiat, joten niitä ei Reetta-hankkeessa otettu erikseen työstettäväksi. Kuitenkin nykytilan arvioinnin mukaan koettiin, etteivät strategiset tavoitteet aina ohjaa toimintaa riittävästi, joten näitäkin osa-alueita kehitettiin valtuustokauden muutokseen liittyvän strategioiden uusimisprosessin ohella.

Reetta-kuntien strategiat ja tavoitteet:

Li [kuntastrategia 2030 \(pdf\)](#): Kestävyys kolmen kärjen alla (luonnonläheisyys, kasvu, systeeminen muutos)

Joensuun [konsernistategia](#): Kestävä kaupunkiympäristö painopisteinä

Jyväskylän [uusitun strategian sivu](#): Hiilineutraali 2030; jätteetön, päästötön & ylikulutuksen 2040
Kaupunkistrategian yhtenä kärkenä resurssiväsuu kaupunki.

Kuopion [strategia vuoteen 2030](#): Ilmasto- ja resurssiväsuu Kuopio yksi 4:stä strategisesta päämäärästä

Lahten [kaupungin strategia 2030](#): Kestävyys, hiilineutraalius ja ympäristö vahvasti keskiössä

Riihimäen [BakasRiksu2035-strategia\(pdf\)](#): Hiilineutraalius kestävä kasvun kärjen alla

Turun [kaupunkistrategia](#): Visiossa ja arvoissa vastuullisuus ja kestävä kasvu

Jyväskylästä sanottua:

"Toiminnalliset tavoitteet saatu kytkettyä paremmin REVI-ohjelman tavoitteisiin ja toimialat löytäneet aiempaa enemmän ilmastotyöhön kytkettyjä tavoitteita"

Kiitos

Anna Sahiluoma
anna.sahiluoma@motiva.fi

Sote-pela-kustannusmuutokset talousarvioista tilinpäätösarvioihin 2022

Taloustorstai 30.3.2023

Olli Riikonen

Budjettiylitys
TA22 → TPE22

+566

milj. €

Budjettiylitys
TA22 → TPE22

+2,7
prosenttia

Menokasvu
TP21 → TPE22

+7,0
prosenttia

Kuntaliiton arvio
valtionosuuden
lisäleikkauksesta

-100
milj. €

Leikkaus
tasasuuruinen

-20
€/asukas

Kunnista siirtyvät nettomenot

20,4
mrd. €

21,2
mrd. €

21,8
mrd. €

2021

11/22

4/23

6/23

9/23

11/23

Tilinpäätös

Sote-
laskelma-
päivitys

Sote-
laskelma-
päivitys

Lopulliset
tilinpäätös-
tiedot 2022

Sote-
laskelma-
päivitys

Lopulliset
sotelaskelmat

Siirtolaskelma on päivittynyt, mutta ei ole vielä lopullinen

Sote-siirtolaskelma, vuoden 2022 tasossa	Kevät 2022, milj. €	Kevät 2023, milj. €	Muutos, milj. €
Siirtyvät kustannukset	21 234	21 801	567
- Kuntien peruspalvelujen valtionosuus	5 361	5 361	-0,029
- Kunnallisvero, kunnallisvero-% leikkaus 12,64 %-yksiköllä*	13 111	13 485	373
- Yhteisövero**	817	913	96
- Veromenetysten kompensatio	1 944	1 944	0
Siirtyvät tulot yhteensä	21 234	21 703	470
Erotus (valtionosuuden lisäsiirto)	0	97	97
-Verotuskustannusten alenema*	62	2	2
Valtionosuuden lopullinen lisäsiirtotarve		99	99
Lopullinen tulojen siirtotarve ml. verotuskustannusten alenema	21 296	21 803	569

Vähennetään
valtionosuudesta
2024 alkaen
(€/as)

* Arvio perustuu kevään 2022 ja kevään 2023 VM:n ennusteisiin. Leikkausosuudessa huomioitu verotuskustannusten alenema.

** Arvio perustuu kevään 2022 ja kevään 2023 VM:n ennusteisiin.

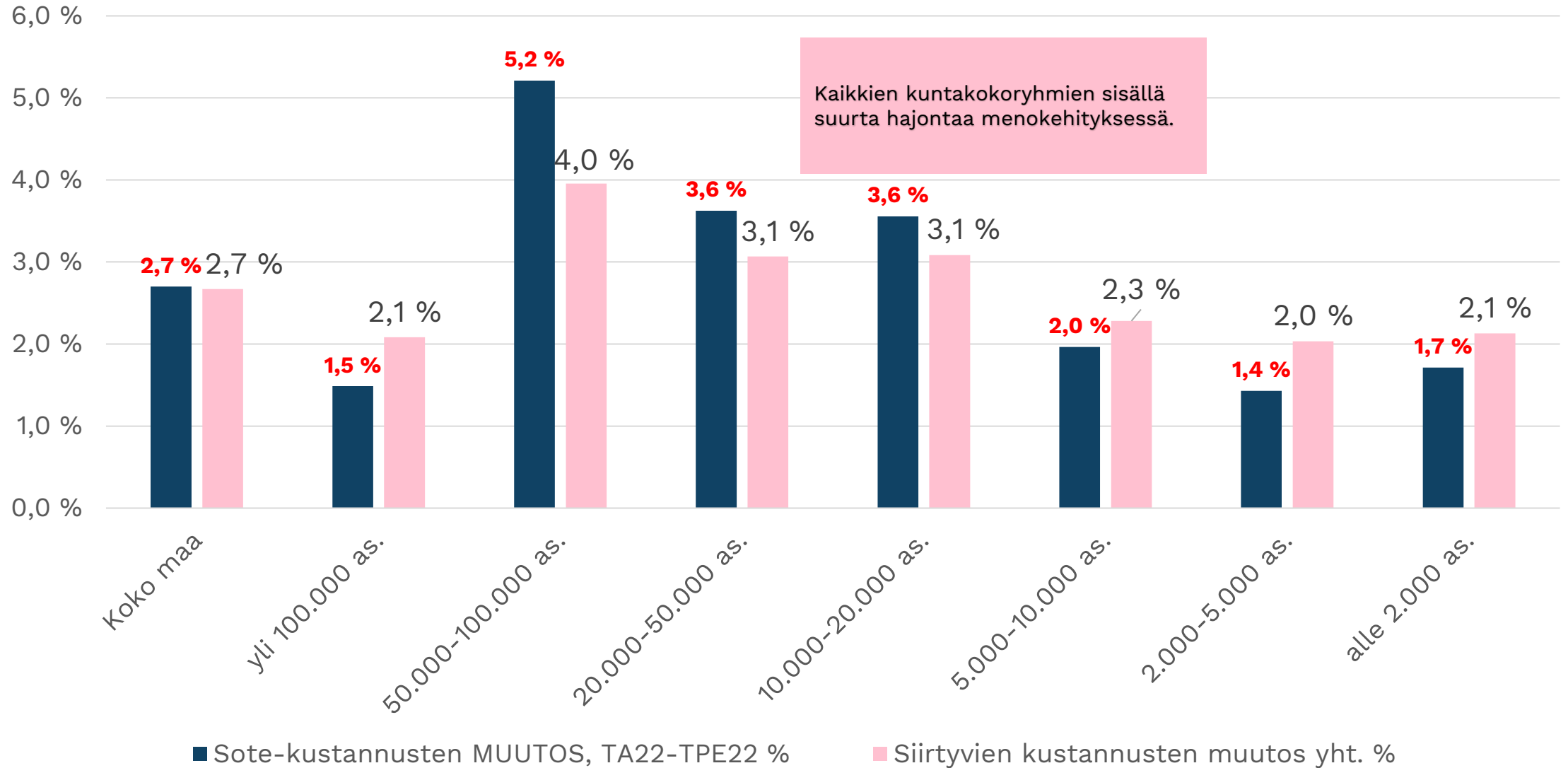
Sote-uudistuksen laskentatiedot päivittyivät maaliskuussa 2023

Kunnista hyvinvointialueille siirtyvät nettomenot kasvoivat

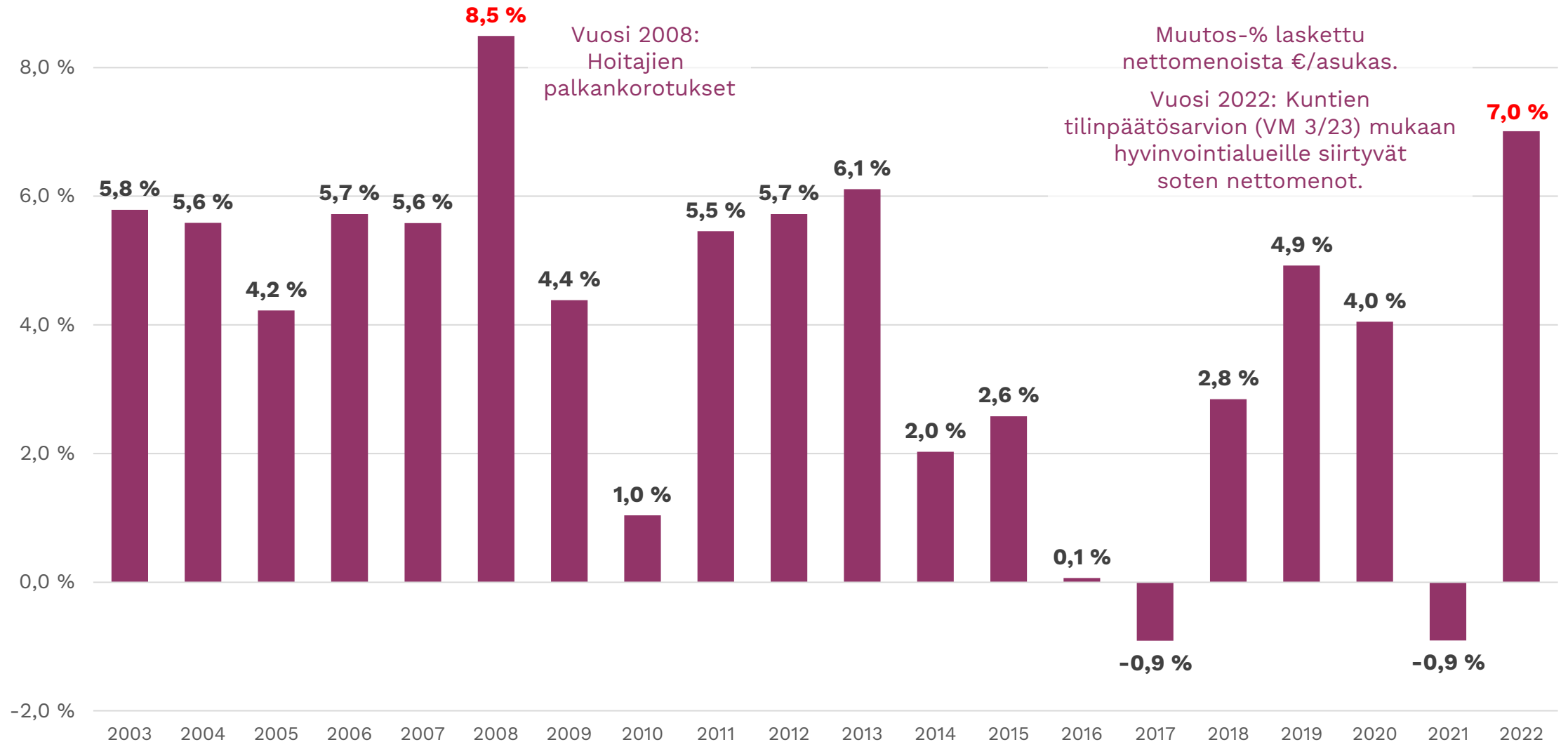
Hyvinvointialue	Siirtyvät nettomenot*, milj. €		Muutos		
	VM 11/22	VM 3/23	milj. euroa	euroa/asukas	prosenttia, %
Pohjois-Karjala	670	711	41	252	6,1 %
Kymenlaakso	727	766	39	244	5,4 %
Keski-Suomi	1 038	1 088	50	183	4,8 %
Keski-Uusimaa	687	716	29	144	4,2 %
Kanta-Häme	659	686	27	158	4,1 %
Vantaa+Kerava	900	935	35	125	3,8 %
Pohjanmaa	695	720	25	141	3,6 %
Etelä-Savo	637	658	21	161	3,3 %
Etelä-Pohjanmaa	809	835	26	136	3,2 %
Keski-Pohjanmaa	274	283	8	125	3,1 %
Satakunta	894	920	26	121	2,9 %
Itä-Uusimaa	338	348	10	97	2,8 %
Pohjois-Savo	1 087	1 118	31	124	2,8 %
Lappi	809	832	23	130	2,8 %
Manner-Suomi yhteensä	21 234	21 801	567	103	2,7 %
Varsinais-Suomi	1 808	1 854	46	95	2,5 %
Päijät-Häme	787	806	19	93	2,4 %
Pirkanmaa	1 976	2 019	43	82	2,2 %
Etelä-Karjala	516	526	10	81	2,0 %
Pohjois-Pohjanmaa	1 584	1 613	29	69	1,8 %
Länsi-Uusimaa	1 533	1 559	26	54	1,7 %
Helsinki	2 454	2 461	7	11	0,3 %
Kainuu	351	347	-4	-56	-1,1 %

*) Tietojen lähde: Sote-uudistuksen siirtolaskelmat, VM 11/2022 (TP21 ja TA22) ja VM 3/2023 (TP21 ja TPE22) / Olli Riikonen, Kuntaliitto 16.3.2023

Sote-budjetit ylittyivät eniten 50.000 - 100.000 asukkaan kaupungeissa, siirtyvät kustannukset kasvavat 4 %

Kuntien sote-menojen muutos (%) vuosina 2003–2022

*) Tietojen lähde: Kuntaliiton palvelutuotannon kustannukset –aikasarja; Kuntataloustilasto, Tilastokeskus (2003–2020), Valtiokonttori (2021) ja VM 3/23 (2022)

Valtionosuuspäivityksiä luvassa

Laskelmien julkaisuajankohdat vuonna 2023

Jakoavain siirtolaskelmien avaajana

Taloustorstai 30.3.2023

Mikko Mehtonen @MikkoMeh

Miksi käyttäisin jakoavainta...

Kun valmiit vos-luvut saa jo muutenkin?

- Jakoavain siirtolaskelmien avaajana
- Jakoavaimella voit simuloida vos-vaikutusta kun:
 - a) lopulliset sote-kulut eroavat tilinpäätösarviosta
 - b) lopulliset verotulot muuttuvat ennakkotiedoista
- Lopullisia siirtolaskelmia odotellessa..

(Huom: Jakoavain siirtolaskelmien tapaan vuoden 2022 tiedoilla.)

Lähtötiedot:

Veroennuste ja siirtyvien tilinpäätösarvio

Valitse kunta:		2022	Siirtyvät erät	(ei muutu)	Lopputarkistettu siir
Alajärvi				2023	2024
TOIMINTAKATE + POISTOT		-69 404	-43 130	-26 274	-26 274
		<u>TP21:</u>	<u>TPA22:</u>		
Siirtyvien sote-nettokäyttökulujen simulointi:	-40 283	-41 062	<i><- esitetyt tilinpäätösarvion 2022 mukaiset kulut</i>		
Siirtyvien pela-nettokäyttökulujen simulointi:	-956	-989			
			(korvaa tp22 luvulla)		
	Maksuunpantu vero 2022:				
Kunnallisveron simulointi:	27 195	<i><- esitettynä verokehikosta viimeisin verotuloarvio (MP2022)</i>			
Yhteisöveron simulointi:	2 807				

Ero verrattuna viimeisimpään siirtolaskelmaan:

Tilikauden tulos:						
Alkuperäinen	3 879	3 917	3 788	3 777	3 766	3 757
Muokattu	1 670	3 917	1 744	1 873	2 095	2 226
Ero	-2 208		-2 044	-1 904	-1 671	-1 532
Ero (€/asukas)	-237		-220	-205	-180	-165
Valtionosuudet:						
Alkuperäinen	39 224	14 576	14 447	14 436	14 425	14 416
Muokattu	39 224	14 576	12 205	12 334	12 556	12 687
Ero	0		-2 242	-2 102	-1 869	-1 730
Ero (€/asukas)	0		-241	-226	-201	-186
Lopputarkistuksen tasasuuruinen vos-leikkaus (€/as):	-20					

Myös tarkemmat vos-erät:

siitä: Muutosrajoitin	26	26	26	26	<- seuraa muutosrajoitinta,
siitä: Siirtymätasaus (jaksotettu)	-604	-474	-346	-215	<- siirtymätasasta,
siitä: Lopputarkistuksen yhteisesti leikattava osuus	-186	-186	-186	-186	<- sekä lopputarkitusta ja sen takaisinperintää
siitä: Lopputarkistuksen takaisinperintä vuodelta 2023	-93	-93			Ne tulevat vos-laskelmiin sellaisenaan!

Jakoavain...

- Päivitetään 6.4 jälkeen kevään 2023 sote-siirtolaskelmien pohjatiedot
 - Eli seuraava päivityksen myötä voit simuloida muutosta suhteessa 6.4 siirtolaskelmiin
- Lisätietoja ilmaisessa Teams-tilaisuudessa 12.4
 - <https://www.kuntaliitto.fi/tapahtumat/2023/jakoavain-ja-siirtolaskelmat>

The background is an abstract composition of paint splatters and washes. A large, bright yellow area occupies the upper right and center. A diagonal band of white and light blue splatters runs from the top left towards the bottom center. In the bottom left corner, there are splatters of red and dark blue. The overall effect is energetic and textured.

KUNTA LIITTO

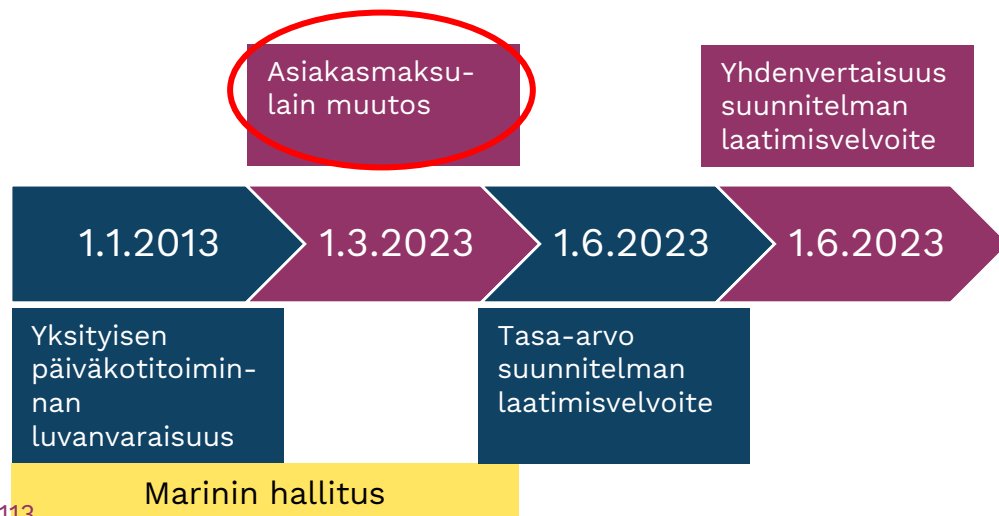
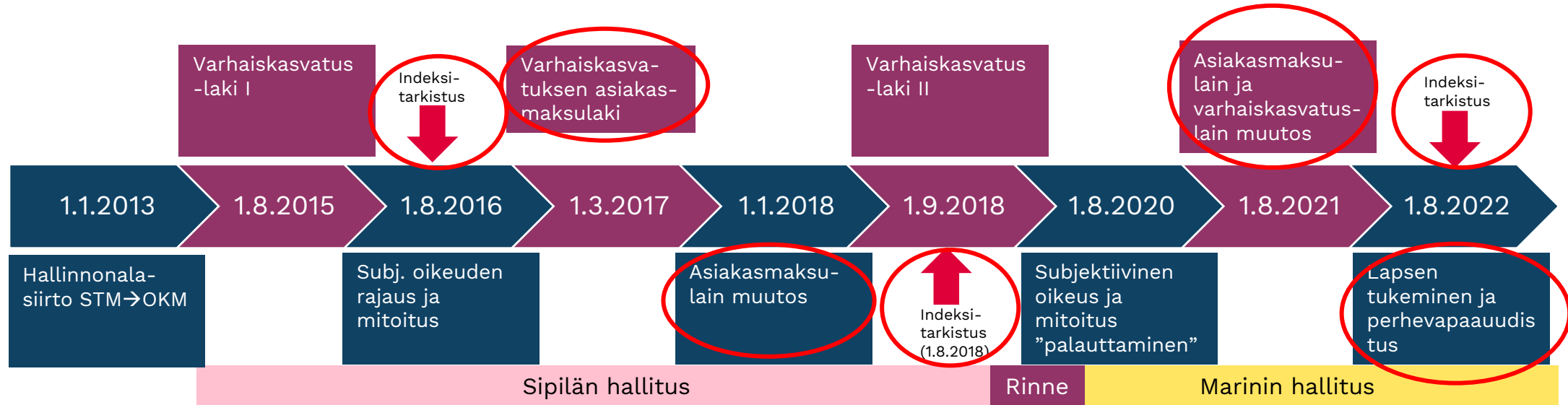
Näkökulmia varhaiskasvatukseen maksuttomuuteen

Taloustorstai 30.3.2023

Jarkko Lahtinen

@JLtwiitti

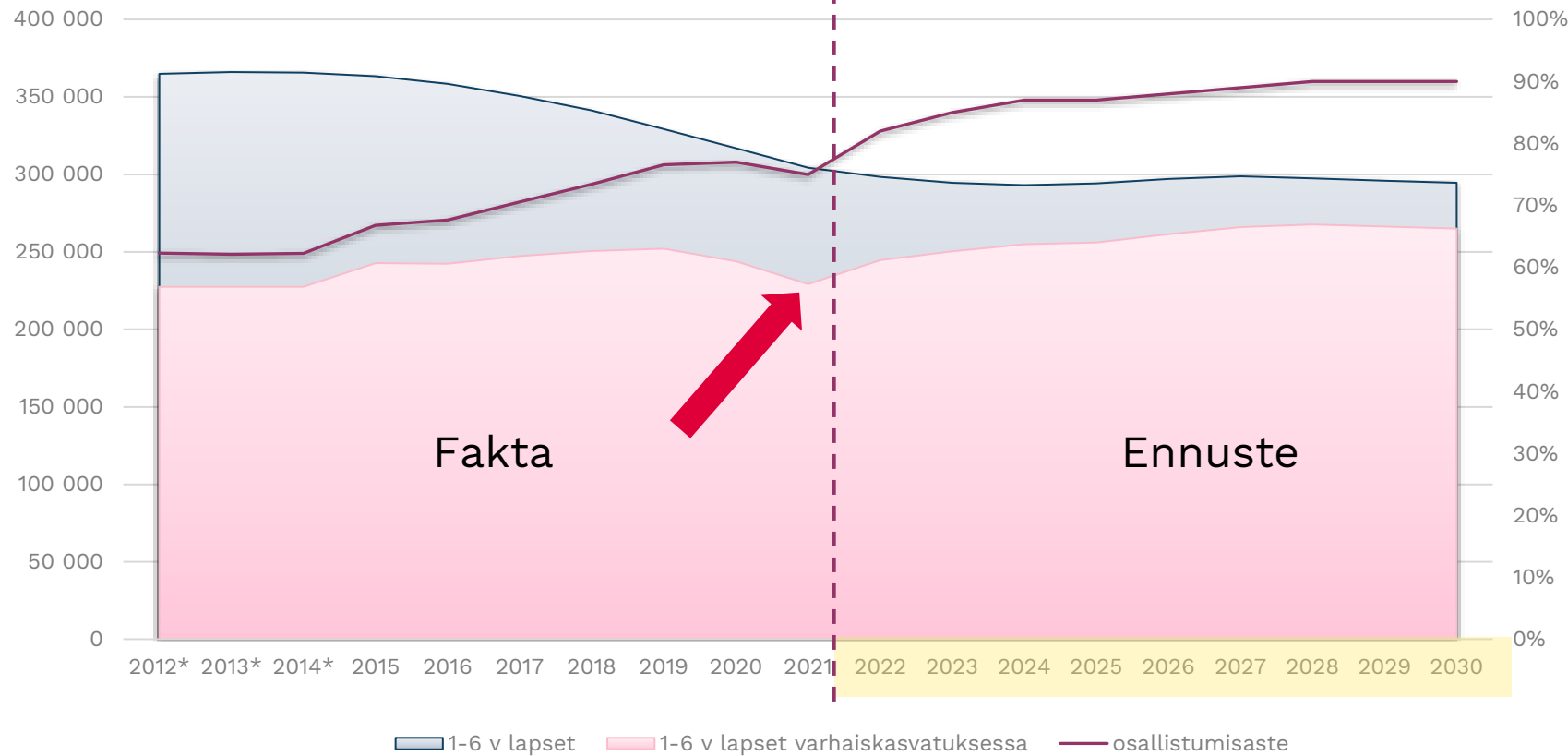
Tehdyillä muutoksilla monia vaikutuksia

- 1.8.2018-31.7.2021 maksuton varhaiskasvatuskokeilu
- 1.8.2021- 31.5.2024 kaksivuotinen esiopetus kokeilu
- Kaikki muut erillisrahoitteiset kehittämishankkeet
- TES -muutokset
- Muut suunnitelmavelvoitteet ja niiden vaikutukset
- Kelpoisen henkilöstön riittävyys/saatavuus
- Julkinen kuva alasta ei kovin hyvä

Lisääntyykö palveluun osallistuminen nykyisestä?

Osallistuminen nousee

Kuntakohtaiset tilanteet vaihtelevat sekä lasten määrän että varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten osalta merkittävästi

Lapsia
 2019: 252 117 (76,6 %)
 2020: 243 845 (77 %)
2021: 230 085 (74,7 %)

2025: 256 036 (85 %)
2030: 265 054 (90 %)

Vuonna 2030 noin 35 000 lasta enemmän kuin 2021?

**Entä jos osallistuminen jää nykytasolle (n. 80 %):
 → Vuonna 2030 noin 10 000 lasta silti enemmän kuin vuonna 2021**

* Palveluseteli mukana lapsimäärissä vasta 2015 alkaen

Lapsimäärät: Tilastokeskus ja sotkanet 2020 saakka ja Vipunen 2021 alkaen (Vipunen 2021 tiedoissa epävarmuutta)

**Tuottaako
varhaiskasvatuksen
maksuttomuus vain
positiivisia
vaikutuksia?**

Asiakasmaksulain muuttaminen 1.3.2023

HE 228/2022 vp

- Maksujen määräytymisen perusteena olevia tulorajoja korotettiin 33 prosenttia
- Maksuprosentit säilyvät ennallaan → 10,70 % riippumatta perheen koosta.
- Asiakasmaksuja alennetaan vuositasolla noin 70 M€
- Yli kuusihenkisen perheen maksun määrittämisessä käytettävän tulorajan lisäys kustakin seuraavasta perheen alaikäisestä 197 → 262 €

Uusien tulorajojen mukaiset varhaiskasvatuksen asiakasmaksut/kk tulokymmenysten mediaanituloilla

Tulokymmenys	2 perheenjäsentä, 1 lapsi varhaiskasvatuksessa	3 perheenjäsentä, 1 lapsi varhaiskasvatuksessa	4 perheenjäsentä, 2 lasta varhaiskasvatuksessa
14 336	0	0	0
20 183	0	0	0
25 167	0	0	0
36 593	0	0	0
43 434	0	0	0
50 582	36	0	0
57 568	99	0	0
68 605	197	77	0
83 567	295	210	193
123 961	295	295	413

Vaikutukset erilaisia eri kunnissa

Tästä päätetään

Tulorajan korotus
vuodesta 2020 n. 43 %

Todellinen
0-maksuraja
kunnissa, laki
määrittää
minimimaksun

Perheen koko, henkilöä	Tuloraja €/kk Yhteenlasketut kuukausitulot				Maksu alkaen €, tulot vähintään				Maksu €, jos tulot enemmän kuin			
					27 €		28 €		288 €		295 €	
	1.8.2020	1.8.2021	1.8.2022	1.3.2023	1.8.2020	1.8.2021	1.8.2022	1.3.2023	1.8.2020	1.8.2021	1.8.2022	1.3.2023
2	2 136	2 798	2 913	3 874	2 388	3 050	3 175	4 136	4 823	5 485	5 665	6 626
3	2 756	3 610	3 758	4 998	3 008	3 862	4 020	5 260	5 443	6 297	6 510	7 750
4	3 129	4 099	4 267	5 675	3 381	4 351	4 529	5 937	5 816	6 786	7 019	8 427
5	3 502	4 588	4 777	6 353	3 754	4 840	5 039	6 615	6 189	7 275	7 529	9 105
6	3 874	5 075	5 284	7 028	4 126	5 327	5 546	7 290	6 561	7 762	8 036	9 780

- Maksutuottomenetyks n. 31 % valtakunnallisesti arvioituna vuoden 2022 arvioituun maksutuottoon verrattuna (Huom! edellinen tulorajojen korotus 1.8.2021)

Maksu 28 -295 € välillä tuloista riippuen

Montako % asiakkaista tämän muutoksen jälkeen ei kunnassa enää maksa asiakasmaksua? – mitä se tarkoittaa tulomenetyksenä?

Maksuton varhaiskasvatus – missä?

Kysely kevät 2022:

Kunta	lapsimäärä	
Kurikka	789	
Kustavi	27	
Nivala	474	
Paltamo	96	
Pertunmaa	15	
Puumala	30	
Pyhäjärvi	123	
Siikainen	27	
Soini	75	
Sulkava	45	2020 tieto
Utajärvi	87	
Vaala	75	
Lapsia yhteensä	1863	

Muita kuntia (mediasta poimittua)

Kunta	lapsimäärä
Salla	69
Virrat	162
Konnevesi	84
Multia	54
Tammela	219
Merikarvia	108
Kihniö	52
Posio	45
Pelkosenniemi	26
Tervola	105
Ristijärvi	36
Kuhmo	198
Puolanka	33
Lapsia yhteensä	1191

Maksuton varhaiskasvatus nyt/tulossa 25 kunnassa

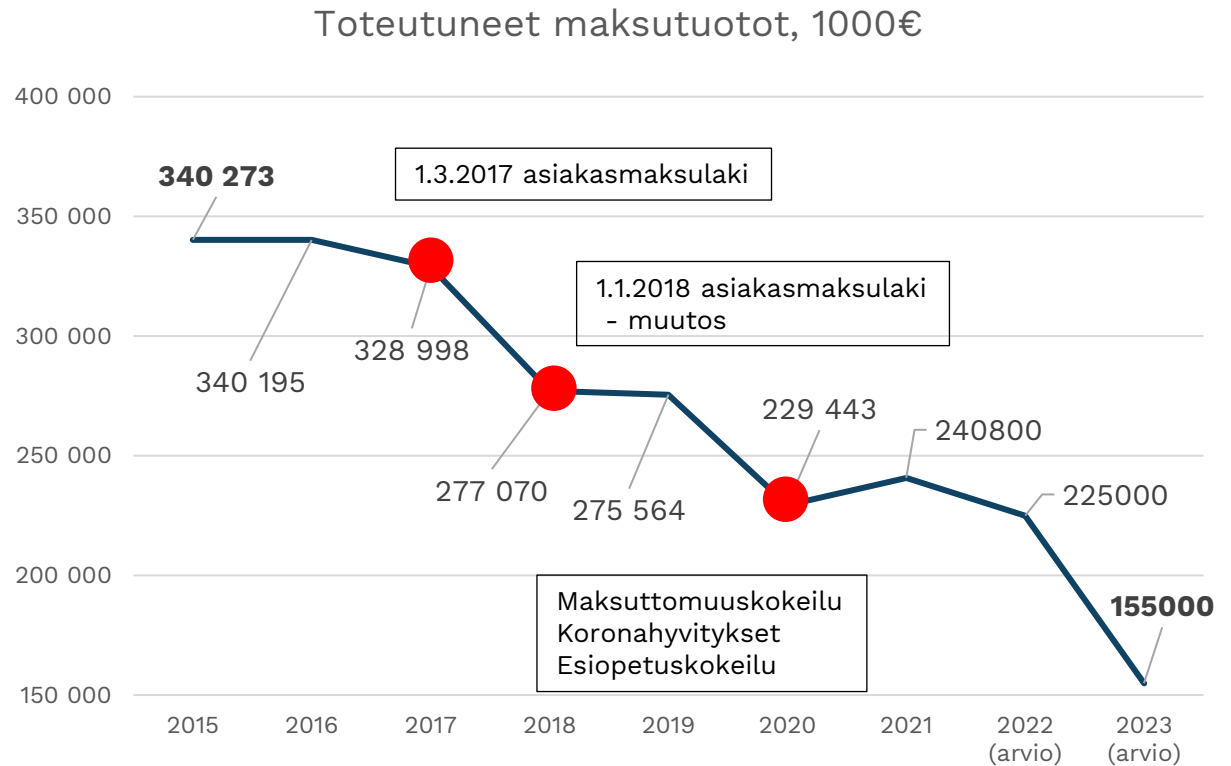
Tervolassa maksuttoman vuoden saa, kun lapsi ollut sitä ennen vuoden varhaiskasvatuksessa, Osassa kuntia asia vielä käsittelyssä

Maksuton varhaiskasvatus laajenee kuntien omien päätösten toimesta – tätä toimintaa valtio ei kompensoi

Kaikki lapset yhteensä 3054 1,33 %

Asiakasmaksut – mitä tämän osalta jatkossa tapahtuu?

- Varhaiskasvatus järjestettävä perheen ilmoittaman tarpeen mukaisesti – **kunnalla ei mahdollisuutta rajata lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen**
- **Muuttaako maksuttomuus perheiden käyttäytymistä?**
 - Palvelutarpeen laajuus?
 - Loma-ajat ja niistä ilmoittaminen
 - Palvelun käyttö
 - Avoimien, kuten erilaisten kerhojen tms. toiminta?
- Lähes kaikkien puolueiden vaaliohjelmissa halutaan edetä maksuttoman varhaiskasvatuksen suuntaan

Milloin maksuja ei enää kannata periä?

Jos maksuton varhaiskasvatus toteutetaan, miten se tulisi tehdä?

Jarkko Lahtinen
Kehittämispäällikkö
jarkko.lahtinen@kuntaliitto.fi
050-3614526

www.kuntaliitto.fi

TALOUSHALLINNON KOULUTUSTARJONTAA 2023

- ❖ Tapahtumat
- ❖ Koulutusohjelmat
- ❖ Webinaarit
- ❖ Tilinpäätöspäivät

FCG ●

Tutustu sisältökuvauksiin ja tervetuloa mukaan!

Oppimismahdollisuuksia 2023

TAPAHTUMAT

25.-26.4. [Talous- ja veroennustepäivät \(fcg.fi\)](https://fcg.fi)

24.-25.8. [Hallinto-, henkilöstö- ja talousjohdon konferenssi \(fcg.fi\)](https://fcg.fi)

12.-13.10. [Laskentafoorumi 2023 \(fcg.fi\)](https://fcg.fi)

KOULUTUSOHJELMAT

Huhtikuu [Kunta-alan taloushallinnon perusteet -koulutusohjelma \(fcg.fi\)](https://fcg.fi)

Elokuu [Kunta-alan Controller 2023 -koulutusohjelma \(fcg.fi\)](https://fcg.fi)

Syyskuu [Kunta-alan laskentatoimen koulutusohjelma 2023 - 24 \(fcg.fi\)](https://fcg.fi)

- ✓ TIETOA
- ✓ TAITOA
- ✓ NÄKEMYSTÄ

Lisätiedot ja
ilmoittautuminen:
<https://koulutus.fcg.fi/>

Oppimismahdollisuuksia 2023

WEBINAARIT

- 18.4. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kunnassa ja hyvinvointialueella – kenen vastuulla ja miten edistää? (fcg.fi)
- 19.-20.4. Kuntakonsernin johtaminen - lainsäädäntö, strategia ja talous (fcg.fi)
- 25.4. Eettisten rikkomusten ja väärinkäytösepäilyjen tutkinta - rakenne ja menettelyt, Whistleblowing (fcg.fi)
- 26.4. Automatisoitu talousraportointi - Tietoja opetuksen taloudesta ja toiminnasta -raportointikokonaisuus TOTT (fcg.fi)
- 9.5. Kuntien, kuntayhtymien ja hyvinvointialueidenneljäntesvuosiraportointi (KKNR/HHKNR) – mikä askarruttaa? (fcg.fi)
- 17.5. Kirjanpitäjien neuvottelupäivä (fcg.fi)
- 30.5. Investointien hallinta, talous ja valvonta (fcg.fi)

- ✓ TIETOA
- ✓ TAITOA
- ✓ NÄKEMYSTÄ

Lisätiedot ja ilmoittautuminen:
<https://koulutus.fcg.fi/>

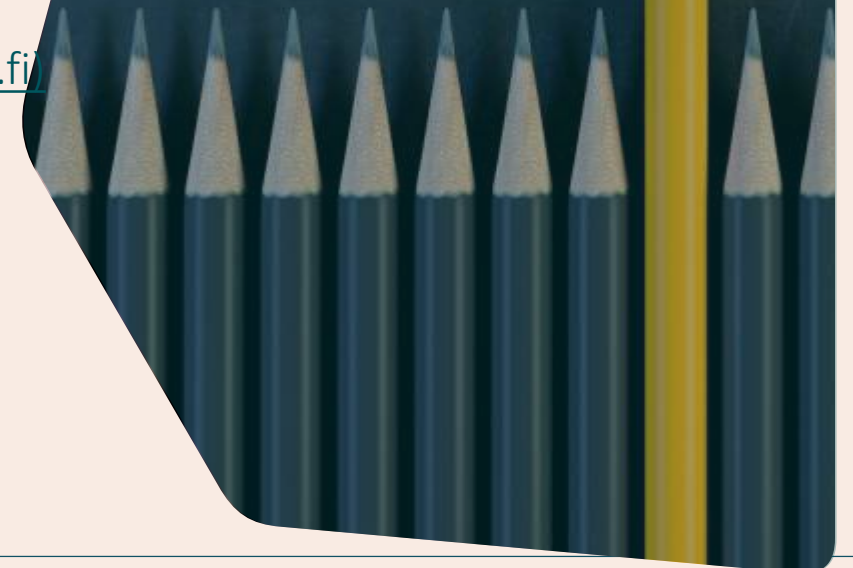

Oppimismahdollisuuksia 2023

- 6.6. [Arvonlisäverotuksen peruskurssi \(fcg.fi\)](https://koulutus.fcg.fi)
- 13.9. [Taloustaitoa hankeasiantuntijoille \(fcg.fi\)](https://koulutus.fcg.fi)
- 15.9. [Taloustaitoa terveydenhuollon vastuuhenkilöille \(fcg.fi\)](https://koulutus.fcg.fi)
- 20.9. [Kustannuslaskennan perusteet \(fcg.fi\)](https://koulutus.fcg.fi)
- 4.-5.10. [Konsernitilinpäätöksen laatimisen peruskurssi \(fcg.fi\)](https://koulutus.fcg.fi)
- 10.-11.10 [Arvonlisäverotuksen erityiskysymyksiä \(fcg.fi\)](https://koulutus.fcg.fi)
- 17.10. [Hyvinvointialueiden arvonlisäverotus \(fcg.fi\)](https://koulutus.fcg.fi)
- 1.11. [Kuntien ja hyvinvointialueiden talousraportoinnin ajankohtaispäivä \(fcg.fi\)](https://koulutus.fcg.fi)
- 1.-2.11 [Konsernitilinpäätöksen erityiskysymyksiä \(fcg.fi\)](https://koulutus.fcg.fi)
- 15.11. [Kunnan verotulot ja valtionosuudet \(fcg.fi\)](https://koulutus.fcg.fi)
- 24.11. [Tietosuoja taloushallinnossa \(fcg.fi\)](https://koulutus.fcg.fi)

- ✓ TIETOA
- ✓ TAITOA
- ✓ NÄKEMYSTÄ

Lisätiedot ja
ilmoittautuminen:
<https://koulutus.fcg.fi/>

Oppimismahdollisuuksia 2023

TILINPÄÄTÖSPÄIVÄT

- 8.11. Liikelaytosten tilinpäätöspäivä (fcg.fi)
- 9.11. Kunnallisen osakeyhtiön tilinpäätös (fcg.fi)
- 21.11. Ammatillisen koulutuksen tilinpäätöspäivä (fcg.fi)
- 22.11. Ammattikorkeakoulujen tilinpäätöspäivä (fcg.fi)
- 28.11. Sosiaali- ja terveystoimen tilinpäätöspäivä (fcg.fi)

2024

- 9.1. Hyvinvointialueiden tilinpäätöspäivä 2023
- 10.-11.1. Kuntien ja kuntakonsernien tilinpäätöspäivä 2023

- ✓ TIETOA
- ✓ TAITOA
- ✓ NÄKEMYSTÄ

Lisätiedot ja
ilmoittautuminen:
<https://koulutus.fcg.fi/>

FCG.

KUNTA
LIITTO

Seuraava
Taloustorstai
27.4.2023
klo 9.30

Tervetuloa!

